

Ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpu rámmaplána

Oahpahas- ja dutkandepartemeantta dohkkehan plána
cuoŋománu 3. b. 2003

SISDOALLU

1. kapihtal OAHPAHEADDJEOAHPPU	3
1.1 Ulbmilat ja earenoamášvuodát	4
1.2 Oahpaheaddjebargu	5
1.3 Oahpaheaddjin šaddat	6
1.4 Servodat, mánáidgárdi/skuvla, oahpaheaddjeoahppu	7
1.5 Rámmaplánas fágaplánii	9
2. kapihtal	10
OVDASKUVLAOAHPAHEADDJE-OAHPPU	10
2.1 Ulbmilat ja earenoamášvuodát	11
2.2 Huksehus ja organiseren	12
2.3 Bargohárjehallanoahppu	13
2.4 Bargo- ja árvvoštallanmálliid prinsihpat	14
2.5 Rámmaplánas fágaplánii	15
3. kapihtal	16
FÁGAID JA FÁGASURGGIID	16
PLÁNAT	16
3.1 Pedagogihkka	17
3.2 Drámá	20
3.3 Hábmefága	22
3.4 Lášmmohallan	24
3.5 Risttalašvuoda-, oskku- ja eallinoainnuoahppu (ROE)	26
3.6 Matematihkka	28
3.7 Musihkka	30
3.9 Dárogiella	33
3.10 Servodatoahppu	35
3.11 Drama ja rytmihkka bealjehemiid váste	37
3.12 Dárogiella bealjehemiid váste	39
3.13 Dárogiel seavagiella	41
3.14 Duodji	43
3.15 Sámegiella	45
OVDASKUVLAOAHPAHEADDJEOAHPPU RÁMMAPLÁNA	
NJUOLGGADUSAT	47

1. kapihtal

ОАҤРАҤЕАДДЕОАҤРПУ

1.1 Ulbmilat ja earenoamášvuodát

Oahpaheaddjeoahpahas galgá oppalaččat gokčat servodaga dárbbu oahppan oahpaheddjiide buot fágain ja buot fágasurggiin mánáidgárddiin, skuvllain ja rávisolbmuid oahpahasas. Manjel go leat geargan oahpuin, galget oahpaheaddjit sáhttit bargat duohtan dahkat sihke daid ulbmiliid maid ovttaskas oahpahasdoaimmat leat mearridan, ja daid ulbmiliid mat oppa oahpahasvuogádagas leat. *Universitehtaid ja allaskuvllaid lága 54. a §:s* lea oahpaheaddjeoahpahas ulbmil hábmejuvvon dáinnalágiin:

“Oahpaheaddjeoahpahas galgá oahpahas, dutkama ja fágalaš ovddidanbarggu bokte, addit dan fágalaš ja pedagogalaš máhtu ja geavatlaš oahpahas mii dárbbášuvvo oahpahas, oahppama ja bajásgeassima plánemii, čađaheapmái ja árvoštallamii. Oahpahas vuodđun galget leat ohppiid ja mánáidgárdemánáid iešguđetlágan eavttut, ja dat galgá gokčat daid ulbmiliid mat leat biddjon dan oahpahasdássái maid oahpahas galgá addit.

Oahpahas galgá ovddidit studeantaid persovnnalaš ovdáneami ja bargoehtalaš guottuid, ovddidit guorahallandáiddu, boktit beroštumi fágalaš ja pedagogalaš ovddidanbargui mii darbbašuvvo go galgá bargat skuvllain ja mánáidgárddiin, ja addit ipmárdusa ahte lea oktavuolta oahpaheaddjebarggus ja oahpahasvuogáda doaimmas servodagas.”

Oahpaheaddjeoahpahas lea mánggabealat, ja dat iešguđetge oahpaheaddjeoahpahasat ráhkkanahttet studeantaid oahpaheaddjebargui dihto fágain dahje dihto osiin oahpahasas. Seammás lea oahpaheddjiin gelbbolašvuolta mii latnjalassii gokčá skuvlaeaiggáda dárbbuid, go bidjá čoaikkái oahpaheaddjeoavkkuid. Oahpaheaddjit sáhttet maid viiddidit bargoálgengelbbolašvuolta lassioahpu dahje čiekŋudeami bokte.

Ovdaskuvla oahpaheaddjeoahppu (bistá golbma jagi) addá gelbbolašvuolta pedagogalaš bargui mánáidgárddis ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohkás. Ovtta jagi relevánta lassioahpuin sáhttet ovdaskuvlaoahpaheaddjit biddjot bargui vuosttaš gitta njealját luohkkái.

Dábálaš oahpaheaddjeoahppu (bistá njeallje jagi) addá gelbbolašvuolta bargat vuodđoskuvllas ja rávisolbmuid oahpahasas vuodđoskuvladásis.

Fágaoahpaheaddjeoahppu (bistá golbma dahje njeallje jagi) addá gelbbolašvuolta bargat vuodđoskuvllas, joatkkaskuvllas, rávisolbmuid oahpahasas ja eará kultuvrralaš bargguin mánáid ja nuoraid váste.

Fidnofágaoahpaheaddjeoahppu (bistá golbma jagi) addá gelbbolašvuolta bargat joatkkaskuvllas, rávisolbmuid oahpahasas ja vuodđoskuvlla gaska- ja nuoraidskuvladásiin.

Praktihkalaš-pedagogalaš oahppu (bistá jagi) joatká fágaid dahje fidnosuorggi mas lea bargohárjáheapmi ja fidnoteoriija, ja dat addá gelbbolašvuolta bargat vuodđoskuvlla gaska- ja nuoraidskuvladásis, joatkkaskuvllas ja rávisolbmuid oahpahasas.

Integrerejuvvon mastergráda (bistá vihtta jagi) addá gelbbolašvuolta bargat muhtun fágain vuodđoskuvlla gaska- ja nuoraidskuvladásis, joatkkaskuvllas ja rávisolbmuid oahpahasas.

Sámi oahpaheaddjeoahppu

Sámi oahpaheaddjeoahpahasaid ulbmilin lea sihkkarastit sámi guovlluide oahppan bargiid mánáidgárddiide ja skuvllaide. Oahpahasaid váldoassi lea organiserejuvvon nu go eará oahpaheaddjeoahpahasat. Galgá leat vejolaš váldit oahpaheaddjeoahpu mas lea čiekŋudan davvisámegillii, oarjelsámegillii ja julevsámegillii ja kultuvrii. Sámi oahpaheaddjeoahpahas lea maiddá heivejuvvon Ruota ja Suoma studeanttaide. Sámi dábálašoahpaheaddjeoahpahas addá gelbbolašvuolta bargat dáčča ja sámi vuodđoskuvllain. Sámi

ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahppu addá gelbbolašvuoda bargat mánáiguin sihke sámi ja dáčča mánáidgárddiin, ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohkás.

Oahpaheaddjeoahppu bealjihemiid váste

Ulbmil oahpaheaddjeoahpahusain bealjihemiide lea sihkkarastit oahpahusa gelbbolaš oahpaheddjiiguin bealjihis mánáide ja nuoraide mánáidgárddiin ja skuvllain, ja dat fáttmasta ee. fágaid dárogiel seavagiella ja dárogiella bealjihemiid váste. Oahpahusas leat muhtun fágat ja dahkosat heivehuvvon bealjihis studeanttaide, ja nu ahte dat addet didáktalaš máhttu bealjihis olbmuid oahpahit. *Dábálaš oahpaheaddjeoahpahus bealjihemiid váste* addá gelbbolašvuoda bargat oahpaheaddjin bealjihis ja lossagulot mánáiguin ja nuoraiguin. *Ovdaskuvla oahpaheaddjeoahppu bealjihemiid váste* addá gelbbolašvuoda bargat bealjihis ja lossagulot mánáiguin mánáidgárddis ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohkás.

1.2 Oahpaheaddjebargu

Ii makkárge ovttaskas faktor mearrit eambo mánáidgárddi ja skuvlla kvalitehta go oahpaheaddji. Oahppan oahpaheaddjis galgá leat viiddis gelbbolašvuoha.

Servodaga ovdáneapmi eaktuda ahte ođđa máhttu ovdána, ja ahte oahpes máhttu nuppástuvvá. Oahpaheaddji dárbbáša metodaidda viežžat ja ođastit su oahpus olles eallima. Oahpaheaddjeoahpahus galgá oahpahit dakkár metodaidda ja hárbjeht atnit daid. Nanu *fágalaš gelbbolašvuoha*, man vuodđun leat earret eará dieđafágat, dáiddafágat ja fidnofágat, lea pedagogalaš doaimmaid vuodđu. Seammás galget lohkanfágat oahpahuvvot skuvlafágaid, fidnofágaid dahje mánáidgárddi fágasurggiid diehtodárbbuid oktavuodas. Oahpaheaddji lea maid dáid kulturgaskkusteadji, nevvodeaddji, ovdagovva ja movttiideaddji, ja dat maid duodašta ahte oahpaheaddji dárbbáša nanu fágalaš gelbbolašvuoda.

Didáktalaš gelbbolašvuoda guovddázis lea máhttit oahpahit ohppiide movt galget oahppat, vai sii láttášivčče persovnnalaččat ja sáhttet šaddat ávkin servvolašvuhtii. Dat mearkkaša ahte ferte máhttit mánáid ja nuoraid eavttuid ja dárbbuid analyseret, válljet ja ákkastit oahpposisdoalu, máhttit bargovugiid, oahpponeavvuid ja árvvoštallanvugiid atnit ja máhttit ráhkadit oktagaslaš oahppoplánaid. Jus mánát galget sáhttit doalahit ja ovddidit oahppanmovtta ja oskut iežaset návccaide, ferte oahpaheaddji máhttit oazžut mielde mánáid, váhnemiid/ovddasteddjiid ja eará oahpaheddjiid aktiivvalaččat pedagogalaš bargui. Lea deatalaš máhttit iešgudetlágan oahppostrategiijaid ja guorahallat movt daid strategiijaid sáhtta atnit dain iešgudetge dilálašvuodain. Didáktalaš gelbbolašvuoha lea maid dat ahte máhttit plánet oahpahusa daid meriid siskkobealde mat lágain ja njuolggadusain leat, ja mánáidgárddiid ja skuvllaid plánaid siskkobealde.

Oahpaheaddjebargu gáibida *sosiála gelbbolašvuoda*, namalassii máhttit gulahallat ja ovttaskas bargat. Oahpaheaddji galgá máhttit láchit buori oahppobirrasa ovttaskastaladettiin mánáiguin ja nuoraiguin, čájehit ovddasmorraša ovttaskas olbmui ja leat čielga jodiheaddjin. Go galgá sáhttit buot mánáin vára váldit, addit sidjiide buriid vásáhusaid ja ovddidit sin oahppanmiela, de lea deatalaš ahte oahpaheaddji ovttaskas bargá váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin, mielbargiiguin ja earáiguin geain lea ovddasvástádus mánáid bajásšaddanbirrasis. Jus oahppit galget sáhttit ásahtit ođđa oahppanstrategiijaid, fertejit sii beassat deaividit oahpaheaddjejoavkkuin mii ovttaskas bargá ođđasisjurddašemiin joavkoovttasbarggus. Dakkár pedagogalaš joavku lihkestuvvá dušše dalle jus juohkehaš joavkkus lea gierdevaš ja dohkkeha earáid, ja máhtta iežas bidjat nuppi olbmo dillái, muhto juohkehaččas gáibiduvvo máhttu jodiheami ja riidočoavdima birra.

Oahpaheaddjit dárbbášit *nuppástuhtin-* ja *ovdánangelbbolašvuoda* go galget ođastit pedagogalaš doaimma. Sii fertejit leat rahpasat rievdadusaid dahkat ja ođđa jurdagiiguin geahččat fágaid sisdoalu ja oahppanvugiid, ja pedagogalaš oainnu oahpahussii. Sii fertejit seammás diehtit movt galgá vára váldit das mii lea divrras. Oahpaheaddjit fertejit,

oktagaslaččat ja joavkobarggus, máhttit analyseret ja guorahallat doaibmaplánaid, fágaplánaid, bargovugiid ja oahpahusa organiserema. Sii fertejit oaidnit mánáid ja nuoraid ovdáneami, oahppama ja láddama servodaga rievdadusaid oktavuodas. Dat gáibida fihtolašvuoda ja oahppanstrategiijaid mat ovddidit barggaheadjivuoda, mii mearkkaša ahte aziha álggahit odđa doaibmabijuid dahje barggaid. Oahpaheaddjebargu gáibida beaivválaš plánema ja dieduid odasteami.

Buot bargguin dárbaša oahpaheaddji *fidnoehtalaš gelbbolašvuoda*. Dat gáibida máhtu oaidnit oktavuoda dábalaš olmmošvierus ja etihkas ja dain earenoamáš gáibádusain mat dan virggis leat. Ovtastallan mánáiguin ja rávisolbmuiguin láve mielddisbuktit sihke diedihangeaskku ja jávohisvuodageaskku. Oahpaheaddji deaivida dávjá mánáid geat leat riidduin ja lossa diliin, ja dat sáhtta buktit ehtalaš guoktálastin dilálašvuodaid. Oahpaheaddjebargu addá fámu, ja oahpaheaddji galgá hálddašit dan fámu lágaid ja njuolggadusaid mielde, dovddus vuoddoárvvuid mielde ja mánáid vuoigatvuoda mielde ahte singuin meannuda vealatkehtesvuodain. Virgi gáibida dovddolašvuoda ja ehtalaš vuodu go válljet maid oahpahat ja bargovugiid. Ehtalaš gelbbolašvuoda lea vuodđun oahpaheaddji virgehábmemii ja lea dárbašlaš jus virggi galgá doaimmahit roahkkatvuodain, ovddasvástádusain ja vuollegisvuodain.

Dat vihtta namuhuvvon gelbbolašvuodasuorggi leat visot *oasit oahpaheaddji mánggabealat bargočehppodagas*. Dat leat oahpaheaddji profešovnačehppodaga guovddázis. Diet oasit hástaluvvojit iešguđetládje ja iešguđetge dásis iešguđetge dilálašvuodain. Máhttu ahte bargat rievddadeaddji eavttuid vuolde addá oahpaheaddjegelbbolašvuhtii oppalaš ja persovnnalaš gova. Oahpaheaddji galgá máhttit guorahallat gelbbolašvuodas, máhttit árvvoštallat oahpahusa kvalitehta ja sáhttit juogadit gelbbolašvuodas oahppi ja doaibmi mielbargioktavuodas.

1.3 Oahpaheaddjin šaddat

Oahpaheaddjeoahppu *gáibida* hui olu, danne go studeanttat galget ovddidit mánggalágan gelbbolašvuoda ja oahppat mánggalágan arenas. Oahpaheaddjestudeanttat galget oahpus háhkat čehppodaga, máhtu ja guottuid mat sáhttet leat vuodđun persovnnalaš ovdáneapmái ja hábmemii, ja doaibmat reaidun virggi doaimmaheamis. Oahpahus ferte danne láchčojuvvot nu ahte ovddida oktiigullelašvuoda oahpahas ja veahkeha studeanttaid ovddidit oppalaš gelbbolašvuoda. Fidnooahpahusa oahppan dáhpuhuvvá golmma oahppanarenas:

Bargohárjáneapmi oahppanarenan

Bargohárjehallan oahppoáiggis mánáidgárddis, skuvllas ja fitnodagas galgá leat mearrideaddjin fidnovuodustuvvon oahpaheaddjeoahpus. Ásahusat galget fállat oahpaheaddjestudeanttaide iešguđetlágan bargovásáhusaid, main dađistaga sturrot gáibádusat iešheanalášvuhtii ja ovddasvástádussii. Studeanttat galget oahppat plánet, čadahit ja árvvoštallat oahpahusa. Máná dahje oahppi deaivvadeamiin galget studeanttat vásihit man mearrideaddji buorre ovtasbargu lea buori ovdáneapmái. Fágaoahpu hárjehallanbáiki galgá maid giedahallat teorehtalaš čuoimmaid bargodilálašvuodas. Go studeanttat maŋgel guorahallet vásáhusaid mat ledje bargohárjehallamis, de sáhttet háhkat alcceseaset analyhtalaš čehppodaga ja oahppat lonohallat bargovugiid ja lahkonnaddanvugiid. Go guorahallet ovttaskas dáhpuhusaid ja dilálašvuodaid maiguin deaividit bargohárjehallamis, de ožžot maiddái reálisttalaš oainnu oahpaheaddjebargui.

Fágaoahppu oahppanarenan

Oahpaheaddjestudeanttat galget oahppoáiggis háhkat alcceseaset máhtu, čehppodaga ja guottuid mat fas leat vuodđun sin persovnnalaš ovdáneapmái ja láddamii, ja doaibmat reaidun bargodilis. Dat sáhtta dáhpuhuvvat mánggaládje:

Vuosttažettiin galget studeanttat háhkat vuđolaš čehppodaga fágain, sihke oahpaheaddjebarggu vuodđun ja iežaset hábmenproseassa oassin. Hábmen sisttisdoallá dás ahte studeanttat ovddidit persovnnalaš láddama ja iešipmárdusa, muhto maiddá ahte sii háhket alcesseaset dieđalaš jurddašuvuogi ja atnet iešguđetge fágaárbevieruid čehppodaga fihtolaš, konstruktiivva ja kritihkalaš vugiin.

Nuppádassii ferte fágačehppodat čadnot fágabargguide iešguđetlágan oahppodilálašvuodain. Dat dáhpáhuvvá fágadidáktalaš lohkanbarggu juohke ovttá fágas ja fágaid rastá. Studeanttat fertejit háhkat alcesseaset vásáhusaid fáddávuodustuvvon, fágarasttildeaddji ja mánggafágat oahppanbarggu, vai fas sáhttet ohppiid arvvosmahttit iešguđetlágan oahppanstrategiijaide. Sii galget máhttit lámčit buriid oahppobirrasiid mánáidjoavkkuin, luohkkálanjain, duodjelanjain ja olgodoaimmain. Sii fertejit beassat vásihit mii gáibiduvvo dasa ahte ráhkadit arvvosmahtti oahppanbirrasa, mii heive iešguđetge agi mánáide, geain leat iešguđetge lágan eavttut.

Goalmádassii fertejit studeanttat dovddidit oahpahusa eavttuide ja rámmaide. Dat eaktuda ahte sii oahpásnuvvet mánáid ja nuoraid oahppandárbui ja hutkanmoktii. Studeanttat galget dovdat ja máhttit atnet iešguđetlágan pedagogalaš lahkonaovugiid ja oahppanstrategiijaid. Sii galget oahppat movt oážžut aktiivvalaš ja buori ovttasbarggu ruovttuin ja lagasbirrasiin. Sii galget oahppat skuvla- ja mánáidegárdhistorijá, oahppovuogádaga doaimmaid ja doaimbavuogi ja organiserema ja jodiheami deatalaš vuodđojurđagiid.

Ovttasbargu, dutkan ja guorahallan oahppanarenan

Buot ásahasat main lea ovddasvástádus oahpaheaddjeoahpahussii, galget ovttasbargat bargohárjehallanásahusaiguin ovddidit ollislaš oahpaheaddjegelbbolašvuoda. Studeanttat galget máhttit analyseret teoriijaid, vásáhusaid ja ipmárdusaid fágaid ja oahppanarenaid rastá. Sii galget beassat digaštallat vásáhusaid maid bargohárjehallamis leat ožžon ja ságastallat fágaoahpu áigeovdilis čuolmmaid birra teoriijafágaid ja bargohárjehallanbáikki ovddasteddjiiguin. Oahpahus galgá nappo movttiidahttit studeantaaktiivvalaš oahppanvugiide ja čájehit iežas dego *pedagogalaš oahppovuodđázin*. Nu sáhtta oahppu lámčit aktiivvalaš oassálastinvuodu fágalaš joavkobargui mánáidgárddis ja skuvllas.

Dutkan- ja ovddidanbargu heive earenoamáš bures dovdat ja árvvoštallat iešguđetlágan lahkonaovugiid ja ipmirdit mainnalágiin giedahallat geavtlaš-pedagogalaš hástalusaid. Go oahpaheaddjeoahpahusa dutkit barget fágalaš prošeavttaiguin bargohárjehallanbáikkis, de dutket sii áigeovdilis čuolmmaid ja ovddidit gelbbolašvuoda mii guoská mánáidgárdái, skuvlii ja bargoeallimii, muhto maiddá oahpaheaddjeoahpahussii. Geavtlašgullelaš dutkan ja dálá skuvlla ja mánáidgárdi dutkan sáhtta dahkat oahpahusa áigeovdileabbon ja buorebun, ja studeantaovdastin dakkár prošeavttain sahtta ođasmahttima dáhtu ja čehppodaga nannet.

Oahppan ja ovdáneapmi dáhpáhuvvá olles oahppoáiggi, muhto easka go studeanttat bargagohtet vásáhusaideasetguin rastá fágaid ja oahppanarenaid, de oidnet gelbbolašvuodaosiid dego oktan, nu ahte dat dahket ollislašvuoda. Nu oážžu ovttaskas studeanta maid fidnočehppodaga vuodu ja doaimbavuocaid oahpaheaddjin.

1.4 Servodat, mánáidgárdi/skuvla, oahpaheaddjeoahppu

Jus oahpaheaddjeoahppu galgá leat *áigeovdilis*, de ferte dat ráhkkanahhttit studeanttaid daidda gáibádusaide ja vuordámušaide mat servodagas leat skuvlii ja mánáidgárdái. Servodat rievdá, ja nappo rivdet maid oahpahusa eavttut. Gáibiduvvo ahte mánáidgárdi ja skuvla ođastit iežaset dađi mielde go servodat maid rievdá. Dálá oahpaheaddjeoahpu hástalusat čatnasit eará daidda ovdánandovdomearkkaide:

Norga lea dađistaga sturron máilmmiviidosas servodagas. Eambo máhttu, eanet eallinoainnut, eallinvuogit, gielat ja kultuvrralaš čalmmustuhttimat riggudahttet ja illudahttet servodaga. Gielalaš minoritehtaid mánát lassánit dađistaga oahppovuogádagas, seammás go álgoálbmogiid ja riikkaid unnitálbmogiid dárbbut ja beroštumit maid leat ožžon dađistaga eambo fuomášumi. Oahpaheaddjis ferte leat máhttu guovtte- ja mánggagielat mánáid dilálašvuodas, ja kultuvrraid deaivvademiid birra muđui ja son galgá maid ieš máhttit ovttasbargat iešguđetge kultuvrraid váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin. Studeanttat fertejit dovddidit álgoálbmogiid historjjáin, kultuvrrain ja ásahusaiguin. Norggas guoská dat vuosttažettiin davvisámegillii, julevsámegillii ja oarjelsámegillii ja daid kultuvrraide ja servodagaide. Oahpaheaddjeoahppu berre bealistis álohii oheat ja dađistaga eambo oažžut mielde unnitlogu álbmogiid giela hubmi studeanttaid ja vára váldit dan čehppodagas maid sii sáhttet fievrredit mánáidgárdái ja skuvlii.

Nurra olbmot mátkkoštit ollu. Oallugat váldet muhtun oasi oahpus olgoriikkas. Dat sisttisdoallá ahte dađistaga lassánit gáibádusat amasgielaid máhttit ja dovdat eará kultuvrraid ja riikkaid. Ásahasat main lea oahpaheaddjeoahpahus, galget dárkkistit ahte riikkaidgaskasaš geahččanvuohki šaddá oassin buot fágaide ja lohkanovttadagaide. Dat fertejit leat rahpasat eará rikkaid oahpaheaddjeoahpahaide, fállat eambo lohkanfálaldagaid engelasgillii ja lágidity studeantalonohallamiid. Seammás galget iežaset kultuvrii dovddidit buohtastahti analysaid bokte, earret eará oahppovuogádaga analyseret. Sii galget maid dovdat riikkaidgaskasaš olmmošvuogiatvuodaid ja mánáidvuogiatvuodaid rájiid rastá.

Máilmmiviidosas *mediaindustriija ja diehtujuohkin- ja gulahallanteknologiija* šaddet dađistaga dábaláččabun servodagas ja dat mielddisbuktet ođđa oahppanvugiid. Mánát ja nuorat leat dávjá vuosttažin váldime atnui ođđa teknologiija. Iešalddis lea dat hástalussan oahpaheddjiide geat eai máhte ođđa teknologiijain. Oahpaheaddjestudeanttat galget máhttit atnit teknologiija oahppamii ja gulahallamii, muhto sii galget maid sáhttit kritihkalaččat árvvoštallat dan.

Dáiddalaš ovdanbuktimat leat deatalaš oasis árgabeaivvis. Musihkka- ja kulturskuvllaid lassáneamit leat dagahan ahte ollu eambo mánát ja nuorat leat ožžon vejolašvuoda geahččaladdat mánggaid dáiddasurggiid. Dasa lassin leat eaktodáhtolaš searvvit ja kultuvrralaš oasis riggodahkan bajásšaddanbirrasii. Mánáidgárddis, skuvllas ja skuvlafriddjaáiggeortnegis galget dáiddalaš doaimmat, vásáhusat ja fihtolaš ovdanbuktinvuogit leat guovddáš oassin. Lagas ovttasbargu musihkka- ja kulturskuvllain ja eará kultureallimiin lagasbirrasis riggudahtta mánáidgárddi ja skuvlla doaimma.

Geavaheaddjiservodat váikkuha dađistaga garraseappot mánáid ja nuoraid árgabeaivái, ja dat váikkuha garrasit árvvuide. Mánáidgárdi ja skuvla berre geahččalit eará máhtuid ja árvvuid čájehit molssaeaktun daidda váikkuhaide. Dien dáfus berrejit oahpaheaddjit bures ovttasbargat váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin. Oahpaheaddjeoahpahus galgá bealistis ráhkkanahhtit studeanttaid dan bargui. Geavaheaddjeservodaga kritihkalaš digaštallamiin galget studeanttat oahppat movt čájehit ohppiide eará ja buoret geahččanvugiid, guottuid ja árvvuide.

Dakkár servodat mas garrasit *gilvu* maddái hábme mánáidgárddi ja skuvlla, sáhtta movttiidahttit lassi viššalvuhtii ja buoret oahppamii, muhto dat sáhtta maid vuollánahttit ja bohciidahttit balu ohppiide. Oahpaheddjiide lea hástalussan veahkehit ohppiid geat eai aktiivvalaččat oassálastte. Oahppobiras ferte heivehuvvot nu ahte fátmasta buot mánáid ja nuoraid iešguđetlágan eavttuiguin, maddái sin geat dárbašit earenoamášoahpahusa. Buohkat galget beassat vásihit ahte bargamis lea ávki ja ahte sii lihkostuvvet. Heivehuvvon oahpahus galgá leat oassin buot fágain oahpaheaddjeoahpahasas.

Eanas mánát ja nuorat bajásšaddet oadjebas dilis, muhto muhtun mánáin lea dorvvuhis dilli, dahje *ovddasmorašváili*. Dat sáhtta čuohtit oahppansearvevuhtii ja moktii. Dakkár váttisvuodaiguin ferte oahpaheaddji bargat ovttas earáiguin geat barget mánáid

bajásšaddandiliin. Oahpaheaddjeoahpahas ferte ráhkkanahhtit studeanttaid daidda hástalusaide ja maiddá oahpahit sin čoavdit soahpameahhtunvuodaid, ja eastadit ja bargat givssidemiid, veahkaválddálašvuoda ja nállevealaheami vuostá. Oahpahas galgá veahkehit studeanttaid dustet dilálašvuodaid go mánát vásihit jápmima, soađi, seksuálalaš illástemiid dahje eará garra roasuid mat gáibidit earenoamáš ovddasmorraša ja doaibmabijuid oahpaheaddjis.

Mánáidgárddiid ja skuvllaid oahpahas eaktuda ahte mánát galget bajásšaddat olu eambo *ovttadássedet servodagas* go ovddit buolvvat. Okta oahpahusa ulbmiliin lea ahte gooppaš sohkabealit galget iežaset eavttuid mielde eallit. Oahpaheaddjeoahpus lea deatalaš oahpahit nieiddaid ja bártneid erohusaid. Máilmmiviidosaš kultur- ja medieindustriija deaddu, mii dávjá lea stereotiipa sisdoalu ja ovdanbuktima dáfus, čuohcá mánáide ja nuoraide. Oahpaheaddjestudeanttat berrejit diehtit movt dat váikkuha sohkabealesosiáleremii, ja sii fertejit máhttit daid váikkuhusaid vuhtii váldit pedagogalaš plánemis ja metodalaš dahkosiin.

Rievdadusat ealáhus- ja bargoeallimis gáibidit olu buoredáhtolašvuoda ja rievदानmuni, persovnnalaš sealgilvuoda ja duddjonnávcca, ja máhtu višuvnmaid ja áigumušaid duohtan dahkamis. Sihke mánáidgárdi ja skuvla berre rabasvuoda čájehit báikkálaš bargo- ja ealáhuseallimii. Mánát ja nuorat berrejit oahppat iešgudetge fidnuid birra. Geavatlaš entreprenordoaibma lea oahppoulbmil maid skuvla dađistaga eambo deattuha. Dat galgá ovddidit persovnnalaš máhtu nu go fihtolašvuoda ja sealgilvuoda, ja addit oahpu mii lea ávkin boahttevaš bargoeallimis. Boarráseamos ohppiide galgá oahpahit movt álggahit iežaset doaimma dahje fitnodaga.

Oahpaheaddjeoahpahusa bargiin lea ovddasvástádus ovddidit iežaset ealáhus- ja bargoeallima gelbbolašvuoda. Sii galget maid ovddidit oahppanstrategiijaid mat buoridit boahteáiggi oahpaheddjiid geavahit pedagogalaš entreprenordoaimea.

Norgga mánáidgárddiid ja skuvllaid nana ja boares vuodđojurdda lea ahte mánáin lea vuoigatvuohta oážžut *ovttadássásaš oahpahusa*, sorjjasmeahhtumit mánáid duogázis, návccain ja sohkabealis. Dat árvu lea earenoamáš áigeovdil mánggakultuvrralaš servodagas. Dan vuodđojurdaga galgá earenoamážit deattuhit oahpaheaddjeoahpahasas dainnalágiin ahte deattuha vuoiggalašvuoda, *ovttadássásašvuoda* ja heivehuvvon oahpahusa.

1.5 Rámmaplánas fágaplánii

Láhka universitehtaid ja allaskuvllaid birra § 46-2 cealká ahte departemeanta sáhtta mearridit nášuvnnalaš rámmaplánaid muhtun oahpposurggiide. Lágat ja rámmaplánat leat geatnegahtti vuodđun ásahusaide main lea oahpaheaddjeoahpahas, bargiide, studeanttaide ja bargohárjehallanoahpu ovddasteddjiide. Ásahusat ráhkadit fágaplánaid rámmaplánaid vuodul, bákkolaš ja válljenmuni lohkanovttadagaide. Plánat galget dulkot ja čilget ulbmiliid ja mearridit sisdoalu, lohkanirjjálašvuoda, bargovugiid ja árvoštallanvugiid juohke fágii. Dat galget maid čájehit oahpahusa oppalašvuoda.

2. kapihtal

OVDASKUVLAOAHPPAHEADDJE- OAHPPU

2.1 Ulbmilat ja earenoamášvuodát

Ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahppu galgá addit gelbbolašvuoda bargat mánáiguin mánáidgárddis ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohkás. Oahppu galgá leat huksejuvvon dutkanvuodustuvvon máhtu vuodul ja galgá seammás doallat lagas oktavuoda fitnodat- ja bargohárjehallansuorgái, vai oahpahas leat ovdaskuvlaoahpaheaddji bargosuorggit ja gustojeaddji lágat ja plánat vuodđun. Oahpahas galgá studeantta ráhkkanahhtit oassálastit aktiivvalaččat digaštallamii ásahtit ja ovddidit buriid mánáidgárddiid buot mánáid váste, sihke dálá ja boahhtevaš servodagas.

Mánáidgárddis deaivvadit iešguđetge ahkásaš mánát, iešguđetlágan dárbbuiguin, beroštumiiguin, eavttuiguin ja kultuvrralaš duogážiin. Eaktuda ahte oahpahas deattuha čehppodaga mánáid ovdáneami ja eallineavttuid dáfus, ja stoahkama mearkkašumi mánáid eallimis ja oahppamis. Norgga mánáidgárddit leat árbevirolaččat atnán dialoga, imáštallama ja didošteami pedagogalaš barggu vuodđun. Vai sáhtta ovttaskas máná girjás ovdanbuktinvugiid ja iešguđetge oktiigullelašvuodaid mánáidjoavkkus dustet, de lea deatalaš máhttit áicat, humadit ja aktiivvalaččat oassálastit mánáid doaimmain. Oahppan dáhpáhuvvá spontána dál ja dás-dilálašvuodain, gos ovdaskuvlaoahpaheaddji galgá leat áicil ja várrogas smávva mánáid mánggabealat ovdanbuktinvugiide ja máhttit gullahallat mánáiguin vai sii sáhttet ovdánit. Mánáid vuodđomáhtu ovddideapmi mielddisbuktá earret eará nannet sosiála gelbbolašvuoda ja gulahallančehppodaga. Ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahppu deattuha danne teorehtalaš ja geavatalaš čehppodaga vai studeanttat galget máhttit áicat ja oassálastit mánáid doaimmaide, mii lea eaktun sáhttit ovddidit mánáidgárddi fágalaš sisdoalu ja bargovugiid.

Seammás galgá plánen ja heiveheapmi leat mánáidgárddi rámmaplána siskkobeaalde. Mánát ohppet maid organiserejuvvon ja struktuvrralaš oktavuodain, main kulturgaskkusteapmi ja fágamáhttu lea guovddážiis. Mánáidgárddi ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohká bargovuogit leat huksejuvvon fáddáoahpahusa, mánggafágalaš ja fágaidrasttildeaddji máhttoipmárdusa vuodul, gos stoahkan ja spontana doaimmat leat guovddážiis. Ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpu fágat galget, lassin fágalaš máhttui, oahpahit oppalaš oahppanipmárdusa, gos ovddasmoraš, stoahkan ja oahppan leat lunddolaš oasis.

Mánáidgárddis lea guovddáš doaibma mánáid bajásšaddamis ja sin bearrašiid. Leat guhkes árbevierut das ahte doalahit lagas oktavuoda ruovttuid ja mánáidgárddi gaska. Dat ovttasbargu nanne doaimma, seammás go maid lea hástalussan ovdaskuvlaoahpaheaddjái. Sus lea gáibideaddji bargu servodagas mii čadat rievddada, ja mii dađistaga eambo čujuha geavaheaddji oainnu guvlui ja iešguđetge kultuvrraid deaivvádeapmái. Mánáidgárddi lea maid deatalaš báiki go lea sáhka eastadeaddji mánáidsuodjalusas, heivehuvvon oahpahas ja earenoamášpedagogalaš veahkis. Ovdaskuvlaoahpaheaddji lea bargiidjoavkku fágalaš jodiheaddji ja sus lea nevvodeaddjiovddasvástádus dasa. Bargiidjodiheapmi ja ovttasbargu lea dan geažil guovddáš oassi ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpus.

Oahpu čadahettiin galget studeanttat ovddidit

- Fágalaš gelbbolašvuoda: čehppodat mánáid, mánnávuoda ja smávva mánáid pedagogalaš barggu birra ja máhttu teoriijaid ja bargovugiid birra fágaid siskkobeaalde ja rastá.
- Didáktalaš gelbbolašvuoda: máhttit árvoštallat, plánet ja čadahit heivehuvvon oahpahusa mánáide geain leat ja geain eai leat earenoamáš dárbbut, ja máhttit álggahit eastadeaddji doaimmaid.
- Sosiála gelbbolašvuoda: ipmirdit dárbbalašvuoda ovddasmoraš- ja oahppobirrasis mas ovttasdoaimman, liekkusvuoha, fihtolašvuoha, illu ja mokta ja buohkaid

lihkostuvvan lea guovddážis. Studeanttat galget maid máhttit lámhčit buori ovttasbarggu mánáidgárddi, ruovttu ja eará ovttasbargoguimmiid gaskii, ja oahppat ja máhttit jođihit, ovttasbargat ja pedagogalaččat neavvut.

- Rievddadan- ja ovddidangelbbolašvuohta: máhttit árvvoštallat organisašuvdnaovddideami ja servodatrievdamiid mat váikkuhit mánáidgárddiide, álggahit ja čuovvut rievddademiid ja máhttit hábmet mánáidgárddi ovdáneami.
- Fidnoehtalaš gelbbolašvuohta: máhttit guorahallat mánáidgárddi ja skuvlla árvovuođu, iežas árvvuid, guottuid ja meannudanmálliid ja guorahallat ehtalaš hástalusaid barggustis.

2.2 Huksehus ja organiseren

Ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahppu bistá golbma jagi ja addá 180 lohkančuoggá. Oahpahusas lea 150 čuoggá stuoru oassi geatnegahtton fágat ja 30 čuoggái vällje studeanta ieš fágaid.

Oahpahusa geatnegahtton oassi lea juhkkuojuvvon dáinnalágiin

Pedagogihkka 45 lohkančuoggá

Fágalaš-pedagogalaš lohkanfágat 105 lohkančuoggá

mat leat čuovvovaččat:

Drámá 10-15 lohkančuoggá

Duodji 10-15 lohkančuoggá

Lášmmohallan 10-15 lohkančuoggá

Risttalašvuohta, osku ja eallinoaidnu 10-15 lohkančuoggá

Matematihkka 10-15 lohkančuoggá

Luonddu- ja birasfága 10-15 lohkančuoggá

Dárogiella 15 lohkančuoggá

Servodatoahppu 10-15 lohkančuoggá

Bargohárjehallan mii bistá 20 bargovahkku lea integrerejuvvon lohkanovttadagaide.

Lohkanovttadagaid välljenvejolašvuođa oassi lea

Čiekŋudanovttadat 30 lohkančuoggá

Välljenvejolašvuođa oasis sáhttet studeanttat välljet čiekŋudanoasi fágas, fágain dahje bargovugiin main lea gullelašvuohta mánáidgárdebargui. Ovttaskas ásahus ráhkada oahppoplánaid. Earenoamášpedagogihkka, pedagogalaš neavvun ja smávvaskuvladási pedagogalaš lohkanosait eai sáhte leat dan golmmajagi vuoddoahpahusa oassin.

Ásahus sáhtta ieš časkit oktii fágaid sisdoalu nu ahte šaddet fágaidrasttildeaddji lohkanovttadahkan dahje organiseret olles oahpahusa dahje osiid das fáddán dahje fágasuorgin.

Surggiide juhkkuojuvvon ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahppu

Ovttaskas oahppoásahus sáhtta dasa lassin organiseret ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpu oahpahussan mii lea earenoamáš surggiide juhkkuojuvvon. Dakkár modeallat leat dego lassin ásahusa váldomodellii. Čiekŋudeami sáhtta lasihit go rievddada ja oktiičaská dahje vällje eret muhtun fágalaš-pedagogalaš lohkanfágaid. Juohke ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpus galgá leat pedagogihkka, dárogiella, matematihkka, risttalašvuohta, osku ja eallinoaidnu ja unnimustá okta praktihkalaš dahje estehtalaš fága viidodagain mii unnimustá vástida váldomodealla.

Sámi ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahppu

Sámi ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahppu fálojuvvo studeanttaide geain lea sámeigiella vuosttaš-dahje nubbigiellan, ja dan ulbmilin lea oahpahit ovdaskuvlaoahpaheddjiid earenoamážit sámi servodahkii. Sámi mánát ja sin ruovttut leat ovdaskuvlaoahpaheaddji barggu vuodđun. Dat gáibida gelbbolašvuoda mii sáhtá seailuhit ja ovddidit sámi giela, kultuvrra ja servodateallima. Sámi ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpus lea sámeigiella geatnegahttojuvvon fága ja galgá vástidit 30 lohkančuoggá. Sámi ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpus lea duodji “forming” sajis, ja dat lea 15 čuoggá sturrosaš fága. Muhtun fágaid oahpahusas sáhtá lonuhit dahje heivehit fágaiguin mat earenoamážit heivejit sámi mánáide mánáidgárddiin ja skuvllain. Musihkka ja drámá leat fágat main sámi musihkka, juoigan ja sámi muitalanárbevierru deattuhuvvo.

Ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahppu bealjehemiid váste

Ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahppu bealjehemiid váste lea earenoamážit heivehuvvon bealjehis ja lossagulot studeanttaide geain lea dárogiel seavagiella vuosttašgiellan. Oahpahus addá gelbbolašvuoda bargat bealjehis ja lossagulot mánáiguin mánáidgárddis ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohkás. Dat guokte fága dárogiel seavagiella, mii vástida 30 lohkančuoggá ja dárogiella bealjehemiide, mii vástida 15 lohkančuoggá, leat geatnegahtton fágat. Dárogiel seavagiella lea dábálaš oahpaheaddjeoahpu čiekŋudanoasi sajis, ja dárogiella bealjehemiide lea dábálaš dárogielfága sajis. Muhtun fágaid oahpahusas sáhtá lonuhit fágaiguin mat gusket earenoamážit bealjehis mánáide mánáidgárddiin ja skuvllain. Dat sáhttet leat ovdamearkka dihte drámá ja rytmihkka bealjehemiid váste, mat bohtet dábálaš oahpu musihkka- ja drámáfága sadjái.

Riikkaidgaskasašvuolta

Ásahusat galget láchit studeanttaide oahpu iešguđet osiin riikkaidgaskasaš perspektiivva lohkanfágain ja ovdaskuvlaoahpaheaddji barggu dáfus.

Ásahusat galget maid addit studeanttaide vejolašvuoda váldit muhtun osiid oahpus olgoriikkain, ja mearridit eavttuid oážžut dan oahpu dohkkehuvvot oassin fágaoahpus ja bargohárjehallamis.

2.3 Bargohárjehallanoahppu

Bargohárjehallanoahpus, mii vástida 20 bargovahkku, galget studeanttat oahpásnuvvat hástalusaid ja gáibádusaid maid ovdaskuvlaoahpaheaddji deaivida virggis bokte. Sii galget vásihit ovtastallat iešguđetge agi mánáiguin ja mánájoavkkuiguin, iešguđetge duogážiin ja iešguđetge eavttuiguin. Sii galget vásihit leat jodiheaddjin mánáide ja rávisolbmuide, ja árvvoštallat vásáhusaideaset.

Vásáhusat ja čuolmmat bargohárjehallanbáikkis leat fágaoahpu guovddáš vuolggasajit. Vai iešguđetge oahppoarenaid gaskavuodát čalmmustuvvet, de ferte oahpaheaddjeoahppu addit saji guorahallamii, nu go leat čilgen 1.3 oasis. Galgá leat sadi gos studeanttat, fágaoahpaheaddjit ja hárjehallanoahpaheaddjit sáhttet ságastallat studeanttaid bargohárjehallanvásáhusaid birra ja iešguđetge oainnuid oahppama ja máhtu dáfus. Dakkár ságastallamiin sáhtá maid guorahallat ovdaskuvlaoahpaheddjiid vejolašvuoda hábmet bajásšaddanbirrasiid mat ovddidit oahppama, oahppanmovtta, ilu, loaktima ja lihkestuvvanvásáhusaid buot mánáide. Dakkár ságastallamat ja guorahallamat leat mielde ovddideame čehppodaga ja oahpu bargosuorggis.

Burre ovttasbargu bargohárjehallanmánáidgárddiid ja oahppoásahusaid gaskkas lea hui mávssolaš oahpahusa oppalaš kvalitehtii. Ásahusat ráhkadit plána bargohárjehallanoahppui ovttaskas fágaid ulbmiliid vuodul ja oahpu oppalaš ulbmiliid vuodul, seammás go dat maid galgá čáhkkehít mánáidgárddi plána ulbmiliid dasa. Plána galgá čájehit mainnalágiin bargohárjehallan lea organiserejuvvon, ja makkár progresuodna galgá leat oahppoáiggis. Dat

galgá deattuhit fágaoahpaheddjiid, studeanttaid ja bargohárjehallanmánáidgárddiid ovddasvástádusa plánet, čadahit ja árvvoštallat bargohárjehallama vásáhusaid.

Bargohárjehallamis galgá leat bagadalli. Bargohárjehallama ávki lea čadnon buori neavvumii, mii eaktuda ahte hárjehallanmánáidgárddis ja hárjehallanoahpaheaddjis lea máhttu ja dáhttu čáhkket saji studeantta vásáhusaide, imáštallamii ja guorahallamii. Bargohárjehallan galgá vuosttažettiin čadahuvvot mánáidgárddis, muhto 2-3 vahkku galget leat vuoddoskuvlla vuosttaš luohkás. Juohke bargohárjehallama mañjel galget studeanttat árvvoštallojuvot, árvosániin dohkálaš/ii dohkálaš.

Bargohárjehallanoahppu galgá lágiduvvot dainnalágiin ahte studeanttat

- ohppet mánggalágan pedagogalaš bargguid, vuosttažettiin mánáid stoahkama ja oahppama
- besset ovtastallat mánáiguin ovttaskasat ja joavkkus ja oahppat dovdat mánáidgárddi ja skuvlla deatalaš oahppoarenan
- ožžot jodiheaddjevásáhusaid bargiidjoavkkuiguin ovtastaladettiin ja jodihettiin sin, ohppet jodiheaddji bargguid ja ovttasbargguid váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin ja eará ovttasbargoguimmiiguin
- oidnet mánggakultuvrralaš hástalusaid mánáid ja bearrašiid ektui
- ohppet movt mánáidgárddi sáhtta eastadit váttisvuodaid ja veahkehit mánáid geain leat earenoamáš dárbbut
- analyserejit bargohárjehallanvásáhusaid teorijja, mánáidgárddi rámmaplána ja mánáidgárddi vuoruhemiid vuodul
- viiddidit guorahallanoainnuset persovnnalaš lihkostuvvama rájes gitta pedagogalaš ovtastallamii ja historjjálaš, kultuvrralaš ja politihkalaš dáhpáhusaide mat čatnasit mánáidgárdái servodatásáhusan
- atnet bargohárjehallanbáikki dutkama ja guorahallama arenan iežaset studeantabarggus ja čehppodaga háhkamis

2.4 Bargo- ja árvvoštallanmáliid prinsihpat

Ásahusas lea ovddasvástádus dasa ahte studeanttat dovddidit fidnuguoski bargo- ja árvvoštallanvugiide. Bargobihtát ja duodaštanmállet galget sisttisdoallat bargohárjehallanvásáhusaid, fágaid ja didaktihka, vai oahpus šaddá oppalašvuolta ja oktiigullelašvuolta.

Bargovuogit galget lágiduvvot dainnalágiin ahte studeanttat

- aktiivvalaččat oassálastet iežaset oahpahusa plánemis, čadaheamis ja árvvoštallamis
- ovddidit aktiiva diehtoohcanvugiid ja kritihkalaš guorahallanvugiid iešguđetlágan gálduin
- hárjánit kritihkalaš jurddašeapmái ja guorahallamii mánáidgárddi ja fidnoprofešuvnna historjjálaš, kultuvrralaš ja dálá, áigeovdilis beliide
- besset estehtalaččat bargat, vásihit ja dovddidit
- guorahallat ovdaskuvlaoahpaheaddji fidnosuorggi ehtalaš čuolmmaid
- hárjánit njálmmálaččat, čálalaččat ja visuálalaččat ovdanbuktit iešguđetlágan ulbmiljoavkkuide
- atnet áigeovdilis dutkanbohtosiid ja mánáidgárddi evaluerema iežaset oahppamis ja studerema ovdáneamis
- atnet IKT mánnájoavkkus ja mánáidgárddi hálddašeamis

Árvvoštallanvuogit galget lágiduvvot dainnalágiin ahte studeanttat

- vásihit iešgudetlágan árvvoštallanvugiid, mat leat heivehuvvon ulbmilii, sisdollui ja oahpu bargovugiide
- arvvoštallojit sihke gasku lohkanovttadagaid ja loahpageahčen daid
- oidnet oktavuoda gaskal teorijja ja bargohárjehallama, ja fágaid/fágasurggiid
- ožžot bagadallama ja movttiidahttima oahppamii ja persovnnalaš ovdáneapmái

2.5 Rámmaplánas fágaplánii

Rámmaplána geatnegahtta ásahusa, bargiid, studeantaid ja bargohárjehallanmánáidgárddiid. Dan vuodul ráhkada ásahus fágaplána ohppui, ovttasráđiid studeanttaiguin ja bargohárjehallanmánáidgárddiiguin. Plána galgá addit dieđuid oppalaš oahpu birra ja das galgá leat plána bargohárjehallamii, ovttaskas fágaide/fágasurggiide (bákkolaš ja válljenmuni lohkanovttadagaide) ja fágaidrasttildeaddji fáttáide. Čuovvovaš listtus oaidnit maid ásahusa ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpu plána galgá sisttisdoallat.

Oahpu birra

- oahppoorganiseren oktan oahppomodeallain, vejolaš fágaidrasttildeaddji dahje fáddávuodustuvvon lohkanovttadagat
- bagadallan ja árvvoštallan
- eavttut jus galgá beassat muhtun fágas ja eará oahpuid dohkkeheapmi lohkkot oassin ovdaskuvlaoahpaheaddjeohppui-dás maddái olgoriikka oahput
- bargohárjehallanoahpu plána
- studeantta iežas váikkuheapmi oahpu ovdáneapmái
- doaibmabijut unnitgiela studeanttaide
- dohkálašvuodaárvvoštallan - láchkačujuhusain

Fágat/fágasuorggit

- fágalaš ja didáktalaš sisdoallu, ovttasbargu eará fágaiguin ja bargohárjehallanoahpuin, organiseren ja bargovuogit, árvvoštallan
- mánggakultuvrralaš ja rikkaidgaskasaš perspektiiva
- ovttadássásašvuoda ja sohkabeali perspektiiva
- heivehuvvon oahpahus mánáidgárddis ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohkás

Fágaid, fágasurggiid ja fáttaid rasttildeapmi

- viđa gelbbolašvuodaoasi vuodustuvvon oahpahus (gč. 2.1 oasi)
- ovttasbargu váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin ja iešgudetge ásahusaiguin geain lea ovddasvástádus mánáid bajásšaddandillái
- ovdaskuvlaoahpaheaddji jodiheaddjin, bagadallin ja ovttasbargoguoibmin
- fágaidrasttildeaddji fáttát, omd. johtolatoahpahus, givssideapmi ja mánát roasuin (illásteapmi, váilevaš ovddasmoraš ja dikšu, moraš, soahteroasut ja sullasaččat)
- mánát geat dárbbasit earenoamáš veahki ja doarjaga
- sámi guoski fáttát gustojeaddji plánaid ja sámi guovlluid mánggabealalášvuoda vuodul
- IKT veahkkeneavvun organiseremii, kommunikašuvdnii, stoahkamii ja oahppamii
- sirdin mánáidgárddis skuvlii ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohká oahpahus
- mánáidgárddi servodatváldi

3. kapihtal

FÁGAID JA FÁGASURGGIID PLÁNAT

Álgu

Dán kapihttala galgá lohkat oktánis 1. ja 2. kapihttaliin. Ovttaskas ásausa fágaplánaráhkadeapmi gáibida ahte dasa válđojit oasit ovddit kapihttaliin.

Ásahasat mearridit movt organiserejit oahpu, juogo fágaid mielde, fágaidrasttildeaddji oahppoovttadahkan dahje fáddáorganiserjuvvon oahppun oppalaš dahje oassevuohkin oahpus.

Juohke fága lea čilgejuvvon iežas ulbmila ja mihtilmasvuoda vuodul. Fágain leat golmmaoasát ulbmilat: fágalaš čehppodat, pedagogalaš bargu mánáiguin ja ovtastallan ja guorahallan. Báikkálaš fágaplánas galget rámmaplána ulbmilat konkretiserjuvvot, ja das galgá čilgejuvvot mainnalágiin lágidit barggu vai jokset oahpahusa ulbmiliid. Fágaplánaid prinsihpat ja njuolggadusat leat čilgejuvvon 2.5 kapihttalis.

3.1 Pedagogihkka

Ulbmilat ja earenoamášvuodat

Pedagogihkka lea máŋggabealat fága ja fáttmasta idéahistorjjá, didaktihka, filosofiija, psykologiija ja sosiologiija. Dat lea hábmenfága mii galgá ovddidit studeanttaid persovnnalaš ovdáneami ja láddama ja ehtalaš guorahallama. Dan ulbmilin lea ráhkkanahhtit studeanttaid bargui man sisdoallun lea kompleksitehta, olmmošlaš lagasvuohta, máŋggabealatvuohta ja nuppástumit. Fága galgá veahkkin hukset studeanttaide dárbbalaš máhtu ja vásáhusaid vai sáhttet kritihkalaččat analyseret oahpaheaddji pedagogalaš barggu áigeguovdilis stivrendokumeanttaid, váhnemiid/ovddasteddjiid vuordámušaid ja iešguđetge teoriijaid ja mearrideaddji rámmaid ektui.

Pedagogihkkafágas lea oppalaš ovddasvástádus ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpu ollislašvuhtii ja fidnočujuheapmái, ja das lea earenoamáš fágalaš gullelašvuohta bargohárjehallanohppui. Fága lea profešovdnaráhkkanahhti ja oktiičanastahtti oassi oahpus.

Studeanttat galget dovdát fidnosuorggi iešguđet ovddasvástádusbelliid. Dat mearkkaša ahte studeanttat galget háhkat čehppodaga ja oahpu mánáidgárddi pedagogalaš jodiheamis ja vuodđoskuvlla vuosttaš jagi jodiheamis. Ovdaskuvlamánát galget leat fága guovddážin ja fágalaš ávssisin. Fuomášumi guovddážin galget leat mánáidgárddi nuoramus mánát, muhto rasttildeapmi mánáidgárddis skuvlii galgá maid leat fuomášumi guovddážis.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, fágalaš ovdáneami ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Ovdaskuvlaoahpaheaddji galgá máhttit ja sáhttit atnit ja analyseret ovdánan-, oahppan-, sosialiseren- ja ovttasdoaimanproseassaid mánáidgárddis máŋggabealat oainnuin. Fágalaš gelbbolašvuohta galgá veahkehit ovdaskuvlaoahpaheaddji jodiht mielbargiid ja ovttasbargat eará ásahusaiguin. Dasa lassin galgá fága ráhkkanahhtit ja movttiidahttit ovdaskuvlaoahpaheddjiid lassi fágalaš oahpu háhkat ja doalahit ja ovddidit gálgga ja bargomovtta guhkes bargoeallima čađa.

Studeanttat galget

- dovdat pedagogihkkafága ruohttasiid ja dieđalaš vuodtu ja diehtit makkár hástalusat sáhttet bohciidit teoriija ja duohtavuodda deaivvadeamis
- dovdat mánáidgárddi historjjá ja mainnalágiin servodatlaš ja kultuvrralaš rievdamat váikkuhit mánáidgárdedoibmii
- máhttit guorahallat psykologalaš ja pedagogalaš dilálašvuodaid mat váikkuhit smávva mánáide ovttaskasat ja joavkkuin, mánáid gaskavuodaid ja mánáid ja rávis olbmuid gaskavuodaid
- máhttit jodiht, neavvut ja ovttasbargat ja máhttit atnit teorehtalaš ja geavatlaš dieđu profeseonealla ságastallamis iešguđetge ovttasbargoguimmiiguin
- dovdat dilálašvuodaid goas ovdaskuvlamánáin lea dárbu earenoamáš veahkkái ja doarjagii, ja dovdat sin bearrašiid dili, ja sii galget čájehit ipmárdusaset mánáidgárddis nu go almmolaš doarjjaapparáhta oassin

- máhttit meannudit mánáiguin geat leat iešguđetge lágan roasuid siste ja veahkin ovddidit mánáidgárddi eastadahtti ja profešonealla veahki arenan.

Didáktalaš gelbbolašvuohta

Ovdaskuvlaoahpaheaddji galgá máhttit vára váldit smávva mánáid spontanitehtas ja fihtolašvuođas ja sin stoahkan-, ovddasmoraš- ja oahppandárbbus. Mánáidgárddi árgabeaivi hervejvvo ovttaskas máná, mánnájoavkku ja bargiidjoavkku ressursaiguin, ja muđui mánáidgárddi rámmaeavttuid ja lagasbirrasa ressursaiguin.

Studeanttat galget

- máhttit iskat ja fuomášit, plánet, čadahit ja kritihkalaččat árvvoštallat pedagogalaš barggu mánáidgárddi vuodđojurdagiid vuodul, earenoamážit smávva mánáid kultuvrralaš ja sosiálalaš duogáža ipmárdusain ja vuhtii váldimiin.
- Máhttit plánet, guorahallat ja ákkastit iežaset ja earáid pedagogalaš barggu dutkama ja mánáid meannudanvuogi teoriijain, mas deattuhit stoahkama, ovddasmorraša ja oahppama sosiála oktavuodas.
- Dovdat ja máhttit atnit iešguđetge didáktalaš reaidduid plánemis, čađaheamis ja mánáidgárddi ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohká doaimmaheami kritihkalaš árvvoštallamis.
- Máhttit láchit fáttmasteaddji mánáidgárddi buot mánáide, iskat ja fuobmát doaimbajuid mánáide geat dárbbášit earenoamáš veahki ja doarjaga ja ovddidit mánáidgárddi eastadeaddji mánáidsuodjaleami arenan.
- Dovdat teoriijaid nieiddažiid ja bártnážiid erohusaid birra, ja dovdat ja máhttit atnit metodaidda mat ovddidit ovttaássašvuođa ja ovttaárvosašvuođa sohkašvuođiid gaskkas.

Sosiála gelbbolašvuohta

Jus ovddidan-, oahppan- ja ovttasbargoproseassat galget bures doaimmat, de gáibida dat buori ja aktiiva gulahallanlinjáid gaskal ovdaskuvlaoahpaheddjiid, mánáid, váhnemiid/ovddasteddjiid, mielbargiid ja eará ovttasbargoguimmiid.

Studeanttat galget

- Ipmirdit ja diehtit mainnalágiin iešguđetge oasit ovddidan-, oahppan- ja ovttasbargoproseassas váikkuhit guđetguoimmiset, ja máhttit dan ipmárdusa atnit relášuvdnalaš oktavuodas doaimbajuid plánemis ja aktiivalaš oassálastimis.
- Máhttit iežaset bidjat mánáid identitehtadillái, atnit árvvus dan identitehta ja čájehit gierdevašvuođa dasa, ja máhttit fuobmát ja dovdat smávva mánáid rumašlaš ja verbála čájehavugiid.
- Čájehit máhtu lagas ovttasbargui váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin ja eará ovttasbargoguimmiiguin.
- Háhkát nanu fágalaš ja persovnnalaš vuodu mainna ipmirdit iežaset sajádaga bargoovtastumis mas leat geatnegahtti relášuvnnat, ja máhttit pedagogalaš neavvuma mánáidgárdebargiid fágalaš jodiheamis.
- Máhttit guorahallat kultuvrralaš mánggabealatvuoda vuodđojurdagiid, ja máhttit pedagogalaččat bargat mánáiguin ovttasráđiid váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin gain lea iešguđet lágan kultuvrralaš ja sosiála duogáš.

Nuppástuhttin- ja ovddidangelbbolašvuohta

Dynámalaš servodat mii dađistaga nuppástuvvá, gáibida ahte ovdaskuvlaoahpaheaddjit máhttet jodihit, analyseret, ipmirdit ja bargat ovddidan- ja nuppástuhttinproseassaid ektui. Sii fertejit ođasmahtti vugiin pedagogalaš bargguset doaimmahit ja seammás máhttit árvvoštallat mii mánáide lea buoremus. Ođasmahtti jurdagat galget huksejuvvot fágalaš máhtuin mánáid dárbbuid, mánáidgárddi árbevieruid ja váhnemiid/ovddasteddjiid ja servodaga ođđa vuordámušaid ektui.

Studeanttat galget

- dovdat mánáidgárddi dovdomearkkaid organisašuvdnan ja mainnalágiin bargit sáhttet ovddidit gelbbolašvuodaset nuppástuhttima váste
- háhkat fágalaš vuodu jodihit iešguđetge organisašuvdna- ja ovddidanbargguid mánáidgárddis ja máhttit atnit iešguđetge metodaidda ja reaidduid dan barggus
- máhttit ovddidit mánáidgárddi kvalitatiivalaččat buorren fálaldahkan buot mánáide ja váhnemiidda/ovddasteddjiide, fálaldahkan mii heive báikkálaš ja kultuvrralaš dilálašvuodaide ja dárbbuide
- dovdat DOB-barggu (dutkan- ja ovddidanbarggu) ja doalahit iežaset fágalaččat diehtoáŋgirin

Fidnoehtalaš gelbbolašvuolta

Ovdaskuvlaoahpaheaddji boahdá dávjá dilálašvuodaide gos ferte välljet, ja ollu välljemat sisttisdoallet ehtalaš implikašuvnnaid. Fidnoehtalaš gelbbolašvuolta galgá danne čađat leat guovddážis buot mánáidegárdebargguin. Ovdaskuvlaoahpaheaddji ferte máhttit čilget ja ákkastit iežas välljemiid, vuoruhemiid ja daguid mánáide, váhnemiidda/ovddasteddjiide ja mielbargiide.

Studeanttat galget

- čájehit ipmárdusa ja geatnegahttit iežaset daid váikkuhusaide maid mánáidgárddi váldi ja árvovuodđu mearkkaša ovdaskuvlaoahpaheaddjevirgái
- máhttit guorahallat iežaset boahttevaš jodiheaddjerolla ja movt su dagut sáhttet váikkuhit mánáid ovdáneami, eallinkvalitehta ja loaktima
- ovddidit bargoidentehta ja bargodihtomielalašvuoda man vuodđun lea vuollegašvuolta ja autoritehta, ja mii lea huksejuvvon historjjálaš, servodatlaš ja kultuvrralaš árvvuid nala
- máhttit ovddidit mánáid áššiid ja bargat buoremusa mánáid ektui lagas ovttasbarggus váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin
- máhttit árvvoštallat dárbbu viežžat olggobeale fágagelbbolašvuoda veahkin ja doahhtalit dieđihangeatnegasvuoda ja jávohisvuodageaskku.

3.2 Drámá

Ulbmilat ja earenoamášvuodat

Drámá lea dáidda-, muitalan- ja kommunikašuvdnafága, mas leat ruohttasat teáhterdáidagis ja pedagogihkas. Mánáid stoahkan lea dat buot spontánamus drámávuohki obanassiige min kultuvrras. Drámá ja teáhtera vuodđun lea mánáid drámáhtalaš stoahkama ipmárdus ja viidasitdoalvun. Fága berre biddjot sihke geavatalaš, historjjálaš ja teorehtalaš oktavuhtii.

Máhttu teáhtera birra sáhtta veahkehit studeanttaid dovdat drámáhtalaš vuodđoelemeanttaid ja struktuvrraid mánáid stoahkamis. Go studeanttat ieža besset vásihit čájehit drámá mánáide, de šaddet čeahpibun árvvoštallat mánáid iežaset stoahkama. Sii máhttet maid buorebut ipmirdit teáhtera dáiddavuohkin ja oaivádussan stoahkamii ja pedagogalaš bargui. Drámáfága bokte galget studeanttat háhkat alcceseaset vuodđomáhtu ja ipmárdusa mánáid oahppama ja stoahkama oktavuhtii. Fága bokte galget studeanttat maid ovddidit iežaset drámáhtalaš máhtu ja čehppodaga, ja oahppat plánet, čadahit ja árvvoštallat drámápedagogalaš barggu mánáidgárddis.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Studeanttat galget

- dovdat iešguđetge drámáhtalaš olggosbuktinvuogiid
- máhttit oassálastit iežaset govahallamiid ovddideapmái
- máhttit atnit teáhterčájálmasa stuorit drámápedagogalaš oktavuodas
- diehtit mainnalágiin guovddáš fáttát mánáid jurdagiin sáhttet adnot drámápedagogalaš barggus
- dovdat mánáid drámáhtalaš stoahkama ja máhttit identifiseret stoahkama iešguđetlágan beliid, vai fas sáhttet atnit osiid das drámápedagogalaš barggus

Pedagogalaš bargu mánáiguin

Studeanttat galget

- máhttit atnit gorutgiela ja jiena drámáfágalaš doaimmain ja máhttit jođihit drámápedagogalaš barggu mánáidgárddis
- heivehit drámápedagogalaš barggu mánáid kultuvrii, gillii ja eará eavttuide
- máhttit atnit stoahkama ja improvisašuvnna oassin drámá- ja teáhterbuvttadeamis ovttas mánáiguin

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- máhttit árvvoštallat ja analyseret teáhterčájálmasaid mánáid váste
- čájehit ipmárdusa dasa makkár mearkkašupmi teáhteris ja drámáhtalašstohkosiin lea go ulbmilin lea ovddidit mánggakultuvrralaš searvevuoda, fáttmasteaddji guottuid ja oaidnit ášši mánggalágan čalmmiiguin
- máhttit guorahallat drámáfága sajadaga fágaidrasttildeaddji fáttáin ja bargguin ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpus

- máhttit guorahallat drámáfága sajadaga mánáidgárddis, mas deattuha heivehuvvon oahpahusa ja lagas ovttasbarggu váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin

3.3 Hábmefága

Ulbmilat ja earenoamášvuodat

Hábmén lea dáidda- ja kulturfága ja olggosbuktiin- ja gulahallanfága mas visuála ja taktiila olggosbuktimat guovtte- ja golmmadimenšunálat hábmengielat deattuhuvvojit. Vásáhus, guorahallan ja olggosbuktiin leat fága guovddázis. Historjjálaččat ja kultuvrralaččat leat hábmefága árvvut árbevirolaččat huksejuvvon dáidaga, arkitektuvrra, hábmema ja duoji nala. Fága sisdoalu ferte kultuvrralaš oktavuodas geahččat. Mánáid iežaset kultuvra ja servodaga dáidda ja hábmenkultuvra vaikkeha mánáid gullevašvuoda vásáhusaide ja identitehta ovdáneapmái. Fágas oahpahuvvo mainnaláigiin mánáidgárddi hábmen sáhtta gaskkustit kultuvrralaš ja estehtalaš árvvuid ja movttiidahttit mánáid sin stoahkamis ja didošteamis.

Ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpus galgá hábmefága bargu veahkkin ovddidit studeanttaid ehtalaš fuomášumi, hábmejeaddji dáiddu ja geavatlaš čehppodaga. Sii galget ovddidit ipmárdusa ja guorahallančehppodaga dáidaga ja hábmenkultuvrra ektui. Oahpahus galgá ráhkkanahhtit studeanttaid deaividit mánáid sin stoahkamis ja birrasa didošteamis. Studeanttat galget maid ovddidit ipmárdusa ja máhtu mánáid visuála olggosbuktimis ja mainnaláigiin ovdaskuvlaoahpaheaddjit sáhttet movttiidahttit ja lámčit dilálašvuoda mánáid vásáhusaide ja ehtalaš olggosbuktimii geavatlaš barggu bokte.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš máhttu

Studeanttat galget

- diehtit ja máhttit movt atnit hábmema ja ivnniid visuála olggosbuktimá gaskaoapmin
- diehtit ja máhttit movt atnit ávdnasiid, reaidduid ja tehnikaid
- dovdat mánáid earenoamáš olggosbuktiinvugiid ja dovdat mánáid ovdáneami barggadettiin guovtte- ja golmmadimenšunála hámiiguin
- dovdat iešguđetlágan kultuvrraid dáidaga ja hábmenkultuvrra
- dovdat ja diehtit mainnaláigiin estehtalaš ja pedagogalaš mearkkašupmi váikkeha fysalaš birrasii ja máhttit lámčit estehtalaš ja movttiidahtti birrasa mánáid árgábeaieallimis

Pedagogalaš bargu mánáiguin

Studeanttat galget

- máhttit váldit vuodu mánáid olggosbuktimis ja didošteamis iežaset fysalaš birrasis olgun ja siste pedagogalaš barggus
- sáhttit ja máhttit plánat, čadahit, árvvoštallat ja duodaštít hábmejeaddji proseassaid iešguđetge agi mánáide, geain leat iešguđetlágan eavttut ja máhttit ráhkadit progreshuvnna mánáid doaimmaide
- máhttit atnit iešguđetlágan dáidda- ja hábmenolggosbuktimiid barggadettiin mánáiguin
- diehtit ja ipmirdit mainnaláigiin hábmejeaddji doaimmat dáhphuvvet, ja máhttit gaskkustit dan čehppodaga
- máhttit analyseret ja árvvoštallat iešguđetlágan dáidda- ja hábmenvugiid barggadettiin mánáiguin

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- máhttit duodaštit iešguđetge agi mánáid hábmejeaddji proseassaid, mánáin iešguđetge kulturduogážiin ja iešguđetge eavttuiguin
- máhttit analyseret, kritihkalaččat árvvoštallat ja guorahallat vejolašvuodaid ja ráddjejumiid hábmendoaimmain mánáidgárddi olgo- ja viessoareálain ja máhttit dan máhtu atnit mánáidgárddi bargiid neavvumis
- máhttit oassálastit fágaidrasttildeaddji ja mánggafágalaš oahpahasas vuodđoskuvlla vuosttaš jagis, fága earenoamášvuodaid vuodul

3.4 Lášmmohallan

Ulbmilat ja earenoamášvuodat

Lihkadeapmi váikkuha mánáid ovdánansurggiide ja lea deatalaš sin oppalaš ovdáneapmái ja boahttevaš dearvvašvuhtii. Dakkár servodagas mas mánát lihkadit unnit ja unnit, lea deatalaš ipmirdit mávssolašvuoda das ahte mánát lihkadit sihke olgun ja siste. Mánáidgárddi sáhtta movttiidahtti lihkanstohkosiid bokte addit mánáide vejolašvuoda ovddidit mohtoralaš čehppodaga ja ilu lihkeamis. Iešguđetlágan molssodeaddji olgodoaimmat sáhttet addit buriid guottuid ja čehppodaga luonddugeavaheamis.

Lášmmohallanoahpus galget studeanttat háhkat máhtu rumašlaš lihkeami mávssolašvuodas ja manne ja movt galgá láchit dakkár doaimmaid olgun, siste ja buot jagi áigodain. Sii galget maid stoahkama, vásáhusaid ja dovdama čađa oazžut buriid guottuid lihkeapmái.

Ulbmiluorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárejehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Studeanttat galget

- diehtit ja dovdat mánáid fysalaš ja dovdomohtoralaš ovdáneami ja diehtit movt dat váikkuha mánáid oahppamii ja oppalaš ovdáneapmái
- diehtit ja dovdat mainnalágiin iešguđetge fysalaš doaimmat váikkuhit mánáid dovdomohtoralaš ovdáneapmái ja sin fysalaš ja psyhkalaš dearvvašvuhtii
- máhttit láchit olgodoaimmaid ja eará olgoeloštemiid mánáide
- máhttit ipmirdit dovdomohtoralaš váttisvuodaid sivaidd ja máhttit láchit fysalaš doaimmaid mánáide geat dárbbasit earenoamáš veahki ja doarjaga
- máhttit heaggagádjuma

Pedagogalaš bargu mánáiguin

Studeanttat galget

- čájehit máhtu áicat ja árvvoštallat mánáid fysalaš doaimmaid ja dovdomohtoralaš ovdáneami ja láchit heivehuvvon doaimmaid buot mánáide
- máhttit stoahkat lihkanstohkosiid mánáide ja ovttas mánáiguin ja máhttit ákkastit doaimmaid
- čájehit máhtu heivehit, čađahit ja árvvoštallat doaimmaid mánáide olgun, siste ja buot jagi áigodagaid, vai mánát besset vásihit ilu rumašlaš lihkeamis
- máhttit čađahit hutkkálaš ja ekspressiiva doaimmaid ja oahpahit daid mánáide
- máhttit čájehit ilu go beassá lihkadit ja vánddardit luonddus ja earáid movttiidahttit vára váldit luonddus

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- máhttit oassálastit pedagogalaš ovttasbargui fága diehtoriggodaga ja earenoamášvuoda vuodul
- čájehit máhtu ja dáhtu ovttasbargat váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin ja mánáidgárddi bargiiguin mánáid lihkeandoaimmaid dáfus mánáid árgabeaivvis

- máhttit guorahallat fága sajadaga mánáidgárddis ja máhttit lámhčit fágalaš ovdáneami ja fágaidrasttildeaddji ovttasbarggu

3.5 Risttalašvuoda-, oskku- ja eallinoainnuoahppu (ROE)

Ulbmilat ja earenoamášvuodát

Risttalaš oskkus ja árbevierus lea nana ja viiddis sadji norgga kultuvrras ja historjjás. Risttalaš árbevierut ja oainnut hervejit min servodaga mángga dásis. Dás lea sáhka earret eará allabasiin, vieruin, morálas ja rievttis, gielas ja girjjálašvuodas, musihkas ja dáidagis. Seammás lassánit norgga servodagas dađistaga dakkár joavkkut geaid identitehta lea huksejuvnon eará go risttalašvuoda oskku- ja eallinoainnoárbevieruid nala.

Osku, eallinoaidnu ja etihkka leat deatalaččat mánáid persovdnaovdáneapmái ja kultuvrralaš identitehtii. ROE-fágas lea kultuvra- ja árvogaskkusteapmi guovddázis. Gaskkusteapmi ferte dáhpáhuvvat lagas oktavuodas mánáid ruovttuiguin. Fágas lea earenoamáš ovddasvástádus bargat mánáidgárddi ja skuvlla árvovuoduin. Dat galgá čájehit, guorahallat ja viidáseappot ovddidit risttalašvuoda, oskku ja eallinoainnu kulturárbbi iešguđetge beliid.

Oahpus galget studeanttat háhkat alcceseaset dieđuid oskkuid ja eallinoainnuid birra, ja das galgá risttalašvuoha earenoamážit deattuhuvvot. Sii galget oahppat movt mánát dulkojit eallima gažaldagaid, ja sii galget oažžut hárbáneami digaštallat ehtalaš hástalusaid. Studeanttat galget ovddidit buriid guottuid vai máhttet árvvus atnimiin, dohkkeheamiin ja ipmárdusain dustet mánáid, váhnemiid/ovddasteddjiid ja eará rávis olbmuid geain leat iešguđetge eallinoainnut , , ja sii galget máhttit láchit mánáidgárdedoaimma nu ahte buot mánát dovdet ahte sii dohkkehuvvojit danin geain sii leat ja ieža ohppet dohkkehit earáid iešvuodaid. Fága galgá maid veahkehit studeanttaid persovnnalaš ovdáneapmái ja oahpahit sin guorahallat iežaset árvovuodu ja bargovugiid.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Studeanttat galget

- dovdat guovddáš dáhpáhusaid Biibbalis ja muhtun guovddáš osiid risttalaš oahpus
- dovdat risttalašvuoda mávssolašvuoda norgga kultuvrras báikkálaččat ja nášuvnnalaččat
- dovdat eará oskkuid ja eallinoainnuid válдоosiid, earenoamážit guovddáš mitalusaid, allabasiid, bearašeallima ja árgabeaieallima
- dovdat oskkuid ja eallinoainnuid mearkkašumiid persovnnalaš ja kultuvrralaš identitehta dáfus
- dovdat ja ipmirdit mánáid eavttuid ja govahallamiid oskku, eallinoainnu ja morála deaivvadeamis
- oažžut guorahalli oainnu etihka vuodđogažaldagaide, bargoetihkkii ja etihka gaskavuhtii oskku ja eallinoainnu ektui

Pedagogalaš bargu mánáiguin

Studeanttat galget

- čájehit máhtu hupmat smávva mánáiguin eallinoaidnoáššiid birra ja vára váldit sin sáhkki vuodas ja diđošteamis dakkár áššiid dáfus
- diehtit risttalaš oskku fáttáid birra ja dovdat risttalaš allabasiid ja mearkabeivviid ja máhttit atnit guovddáš biibbalmitalusaid mánáidgárddis

- máhttit vára váldit iešguđetge oskkuid árbevieruid mánggakultuvrralaš mánnájoavkkus
- čájehit máhtu plánet, čađahit ja árvvoštallat oskku ja etihka fáttáid ja atnit bargovugiid mat movttiidahttet mánáid illui, imáštallamii ja stoahkamii
- máhttit analyseret, vuoruhit ja bargat iešguđetlágan ehtalaš guoktálastindilálašvuodain ja soahpameahtunvuodaid oktavuodas mánáidgárddi árgabeaivvis

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- guorahalli oainnu atnit mánáidgárddi ja skuvlla árvovuodu ektui ja ipmirdit deatalašvuoda lagas ovttasbargui mánáid ruovttuiguin
- máhttit fágačehppodaga gaskkustit mielbargiide ja mánáid váhnemiidda/ovddasteddjiide ja máhttit ovttasbargat praktihkalaš čovdosiid gávdnat ovttaskas mánáid ektui
- máhttit analyseret ja guorahalli válljemiid dahkat oskku ja eallinoaidnodiliid mánggabealatvuodas
- ovttasbargat mánáidgárddi bargiiguin buori etihkalaš vugiin deaividit mánáid geat leat roasuid siste

3.6 Matematihkka

Ulbmilat ja earenoamášvuodat

Matematihkkafága lea deatalaš go galgá ipmirdit ja máhttit válldahallat iežas vásáhusaid vuogas vugiin. Geahččaladdama ja stoahkama čađa ohppet mánát doahpagiid ja ovddidit matematihkalaš čehppodaga. Mánát beroštit loguin ja lohkamis, sii didostit hámiid ja ávvošiid, sii ákkastit ja ohcet oktiigullelašvuodaid. Buot dat lea deatalaš matematihkalaš ipmárdussii.

Studeanttat galget háhkat alcceseaset matematihkkačehppodaga ja oahppat mainnalágiin matematihkkaipmárdus ovddiduvvo, vai máhttet lágídit dili ovddidit mánáid matematihkkaipmárdusa pedagogalaš barggus. Oahpahus galgá veahkkin ovddidit studeanttaid guottuid, máhtu ja čehppodaga fága siskkobealde ja fága didaktihkas, ja vai sii galget máhttit ovtastallat mánáiguin mánáid iežaset eavttuid vuodul.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Studeanttat galget

- diehtit maid giella mearkkaša smávva mánáid matematihkkaipmárdusa ovddideapmái, mánáid logihkalaš máhttui ja čuolmmaid čoavdimii
- diehtit mainnalágiin mánát ovddidit matematihkkaipmárdusa, ja mainnalágiin matematihka sáhtta atnit dego sierra giellan, mii dađistaga ferte huksejuvvot stuoribun
- dovdat matematihkalaš fáttáid; loguid, rehkenastin loguiguin, geometriija ja ipmirdit doahpagiid, symbolaid ja čanastagaid mat gullet daidda fáttáide
- čájehit matematihkalaš ipmárdusa ja doaimma mii lea mánáidgárddi rámmaplánas ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohká oahppoplánas

Pedagogalaš bargu mánáiguin

Studeantta galget

- máhttit atnit matematihka mánggabealatvuodain pedagogalaš barggus mánáiguin, mánáid matematihkalaš čehppodaga ovddideamis
- máhttit áicat ja atnit matematihka mánáid stoahkamis, ovddidan dihte mánáid matematihkkagelbbolašvuoda
- oaidnit matematihka viidát perspektiivvas, nu ahte fága čalmmustuvvo mánáid beaivválaš dilis, ja máhttit dan čehppodaga atnit mánáid matematihkkačehppodaga ovddideamis
- máhttit čatnat ovdamearkkaid mánáid vásáhusmáilmmis matematihkkabargui
- máhttit oassálastit doaimmaide ovttas mánáiguin nu ahte matematihkalaš oasit doibmet ovttas eará máhtuiguin ságastallamis ja stoahkamis
- háhkat oahpu heivehit, čadahit ja árvoštallat matematihka álgoeahpu vuodđoskuvlla vuosttaš jagis

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- máhttit ságastallat váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin ja mánáidgárddi bargiiguin matematihkalaš osiid birra mánáid ovdáneami oktavuodas

- čájehit ipmárdusa ja máhtolašvuoda stohkosiid, spillaid, IKT ja eará tehnikkalaš veahkkeneavvuid oktavuodas fágas
- máhttit guorahallat mainnalágiin iešguđetlágan kultuvrrat mánáidgárddis ja skuvllas bidjet eavttuid movt bargat fágain, ja mainnalágiin ovdaskuvlaoahpaheaddjit buoremusat geahpedit sirdima mánáidgárddis skuvlii

3.7 Musihkka

Ulbmilat ja earenoamášvuodat

Smávva mánát vásihit iežaset oktavuodas lagasbirrasis bisánkeahtes ovttasdoaimma gaskal jiena ja lihkadeami. Musihkkii gullet hui olu iešguđetlágan olggosbuktimat ja dat lea čadnon báikkálaš, nášuvnnalaš, sámi ja riikkaidgaskasaš dáidagii ja kultuvrii. Musihkkafága lea dakkár fága mii duste ja doarju mánáid ovdáneami mángga ládje, ja bargu musihkkafágain galgá dahkat mánáidgárddi ja skuvlla buorren arenan musihkalaš láddamii ja illui, ja persovnnalaš ovdáneapmái ja identitehta láddamii. Musihkka ja lihkadeapmi kultuvrralaš fenomenan sáhttet ráhkadit vuodu gierdevašvuhtii olbmuid gaskii.

Musihkkaohpahus galgá ovddidit studeanttaid iežaset ovdáneami, musihkkailu, gelbbolašvuoda ja birgema dan fágas. Njuolgo musihkalaš vásihemiin ja odđasis ráhkadeaddji doaimmaiguin galget studeanttat háhkat alcceseaset musihkkafágalaš, didáktalaš ja sosiála gelbbolašvuoda mii lea áigeovuodil smávva mánáid musihkkabarggus, sihke das maid mánát ieža barget ja maid barget ovttas rávisolbmuiguin. Musihkkabarggus galgá leat sadji oahppamii ja vásáhusii, oaivádeapmái ja illui.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Studeanttat galget

- dovdat musihkkapedagogalaš teoriija ja didaktihka ja musihkalaš gelbbolašvuoda ja ovdáneami
- dovdat mánáidkultuvrra ja stoahkama, musihka, lávluma ja dánsema báikkálaš, nášuvnnalaš ja riikkaidgaskasaš kultuvrras, dan mii lea áigeovuodil mánáidgárddi barggus
- máhttit oaidnit musihka ja dánsema estehtalaš barggu oassin ja vásáhusa, olggosbuktima ja gulahallama gáldun
- dovdat ja vásihit mánga iešguđetlágan musihkkafágalaš doaimma

Pedagogalaš bargu mánáidgárddis

Studeantta galget

- máhttit mánáidgárddis atnit báikkálaš, nášuvnnalaš ja riikkaidgaskasaš mánáidkultuvrra ja stoahkama, musihka, lávluma ja dánsema
- dovdat ja máhttit atnit iešguđetlágan bargguid ja stohkosiid musihkas mánáidgárddis, mat leat heivehuvvon mánáid iešguđetlágan eavttuide
- máhttit lágídit ja čađahit musihkkabargguid ja bargovugiid mat ovddidit estehtalaš oahppama, ilu, hábmendárbbu ja musihkkastoahkama
- máhttit lágídit dili buriid vásáhusaide mánáidgárddis musihka ja dánsema oktavuodas

Ovttasbargu ja guorahallan

Stueanttat galget

- máhttit neavvut mánáidgárddi bargiid movt sáhtta stimuleret smávva mánáid musihkalaš ovdanbuktimiid, ja mainnalágiin musihkain sáhtta mánáidgárddis bargat
- dovdat fágaidrasttildeaddji ja mánggafágat oahpahusa vuodđoskuvlla vuosttaš jagis, musihkkafága mihtilmasvuodaid vuodul

3.8 Luonddu- ja birasfága

Ulbmilat ja earenoamášvuodat

Luonddu- ja birasfágas lea geavtlaš bargu ja teoriija vuoddu dovdatlaš, vásiheaddji ja didosteaddji bargomálliide. Oktasaš luondduvásáhusat sáhttet leat vuoddu nana sosiála fierpmádahkii mánáid gaskii, ovddidit doaba- ja giellaovdáneami ja nannet máná iešluohtamuša. Luonddus ja luonddufágain bargat sáhtta addit buori dovdu mánáide ahte sii máhttet. Dat lea fáttmasteaddji doaibma mánáide geain lea iešguđetlágan kulturduogáš ja addá buori vejolašvuoda heivehit doaimmaid mánáide geain leat earenoamáš dárbbut.

Studeanttaid bargu luonddu- ja birasfágain galgá ovddidit vásáhusaid, ilu ja imáštallama ja boktit sáhkki vuoda luonddufágalaš fáttaide. Oahpahus galgá addit ipmárdusa dasa man olu lagas oktavuoha luonddu ja mánáid gaskkas mearkkaša, sihke mánáid iežasárvun ja boahttevaš perspektiivvas.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Studeanttat galget

- dovdat dábaláččamus elliid ja šattuid lagasbirrasis
- dovdat min fysalaš máilmmigova, jagi áiggiid lonohallama ja álkkis astronomiija
- dovdat iešguđetlágan kultuvrraid myhtaide ja muitalusaid main leat luonddufágalaš fáttat
- dovdat olbmo goruda ja dearvvašlaš biebmodoalu smávva mánáide
- diehtit mainnalágiin teknologiija váikkuha smávva mánáide odđáiigásaš servodagas

Pedagogalaš bargu mánáiguin

Studeanttat galget

- máhttit árvvoštallat ja plánet mánáidgárddi olgobirrasa luondduvásáhusaid, stoahkama ja oahppama jurdagiin iešguđetge agi mánáide geain leat iešguđetlágan eavttut
- heivehit ja lámhit stimulerejeaddji oahppobirrasa, mii ovddida mánáid sáhkki vuoda, didoštani lu ja doabaovdáneami
- máhttit čadahit doaimmaid lagasbirrasis, mat geasuhit mánáid
- máhttit bargat luonddufágain formála ja eahpeformála oktavuodain, ja máhttit luonddufága atnit stoahkamis ja fágaidrasttildeaddji ja fáddávuodustuvvon oktavuodain
- čájehit máhtu atnit luondduávdnasiid stoahkamis ja eará bargguin
- máhttit lámhit dili didošteaddji ja geahččaladdi stoahkamii siste ja olgun, fáttáiguin nu go čáhci, áibmu, čuovga, jietna, tehnikka ja energiija
- máhttit plánet, čadahit, árvvoštallat ja guorahallat eastadeaddji dearvvašvuodadoaimmaid ja geavtlaš dearvvašvuodasuodjaleami mánáidgárddis

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- oážžut ehtalaš guorahalli oainnu lundui ja birrasii servodagas ja máhttit ákkastallat movt dat oahppu lea deatalaš go bargá smávva mánáiguin
- máhttit árvoštallat ja digaštallat fága váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin ja mánáidgárddi bargiiguin historjjálaš ja máŋggakultuvrralaš čalmmiiguin
- máhttit ovttasbargat váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin luonddu- ja birasfágalaš fáttáiguin mánáidgárddis

3.9 Dárogiella

Ulbmilat ja earenoamášvuodat

Dárogielfága ulbmilin lea oahpahit giela, teavsttaid ja kultuvrra birra nu ahte dat lea áigegeovdíl mánáidgárdebarggus. Fágas leat estehtalaš dimenšuvnnat ja das leat oktasaš oasit earret eará drámáin ja musihkain. Giella lea vuodđun jurddašeapmái, vásáhusaide ja gulahallamii, ja dat lea vuodđo kulturoassi. Giela bokte ovdánit mánát oassálastin iešguđetlágan olmmošlaš oktavuodaide, ja sii deaividit olu iešguđetlágan impulssaiguin. Ovdaskuvlaagis biddjo mánáid giellavuodđu, ja sii dádjadišgohtet kultuvrra iešguđetge giella- ja teakstahámiid guvlui.

Mánáidgárddis lea dárogiella váldogiellan eanas mánáide, ja danne lea deatalaš ahte boahttevaš ovdaskuvlaoahpaheaddjit ipmirdit dárogiela olggosbuktingiellan ja kulturguoddin. Seammás lea olu mánáin eará eatnigiella go dárogiella. Giella- ja kultuvra galgá danne speadjalastit dálá servodaga mánggabealatvuoda ja mánggakultuvrralašvuoda.

Oahpahas galget studeanttat háhkat alceseseaset dieđuid giela, kultuvrra, media ja gulahallama birra. Dárogieloahpahas galgá veahkehit studenttaid šaddat guorahaladeaddji ja čeahpes giellageavaheaddjin, sihke njálmmálaččat ja čálalaččat. Iežaset giellailu čájehemiin galget sii sáhttit stimuleret mánáid giellaovdáneami. Oahpahas bokte galget studeanttat maid láddat fihtolaš ja kvalitehtadiđošteaddji kulturgaskkusteaddjin.

Ulbmilsuorffit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas bargguid, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Studeanttat galget

- máhttit dárogiela, sihke njálmmálaš ja čálalaš (girjedárogiela ja ođđadárogiela) ovdanbuktima ja gaskkusteami
- dovdat mánáid njálmmálaš ja álgo čálalaš giellaovdáneami, earret eará teoriijaid mainnalágiin mánát ohppet dárogiela nubbingiellan
- máhttit fuobmát ja dovdat iešguđetlágan giellaváttisvuodaide mánáin
- dovdat iešguđetlágan mánáidgirijálašvuoda ja mediačállošiid dovdomearkkaid, sihke mánáid iežaset kultuvrralaš olggosbuktingehámiid ja dan kultuvrra maid rávisolbmot oahpahit mánáide

Pedagogalaš bargu mánáiguin

Studeanttat galget

- máhttit hutkkálaččat láchit buori giellaovdánahtti birrasa mánáidgárdái
- čájehit mainnalágiin sii sáhttet lágidit giellabirrasa mánáide geain leat giellaváttisvuodat ja mánáide geain lea guovttegielat duogáš
- háhkat teorehtalaš ja metodalaš čehppodaga ráhkkanahhtii ja álgo doabaoahppamii, ja lohkan- ja ráhkkanahhtii čállinoahpahussii vuodđoskuvlla vuosttaš luohkkái, ja máhttit heivehit buori lohkan- ja čállinovdáneami mánáide
- oahppat váikkuhit dasa ahte mánáidgárdi šaddá ilu, oaivádeami ja buori kulturgaskkusteaddji báikin, muitaleami ja jitnositlohkama bokte
- máhttit láchit dili nu ahte mánát ieža besset leat kultuvrralaččat hábmejeaddji olmmožin, muitaleami, hoaktima ja giellastoahkama bokte

- máhttit bargat fihtolaččat ja kritihkalaččat IKT bargguid ovttas mánáiguin ja mánáidgárddi jođiheami reaidun

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- dihtomielalaččat guorahallat mainnalágiin sii ieža gulahallet, sihke njálmmálaččat ja čálalaččat, sihke rávisolbmuiguin ja mánáiguin
- čájehit máhtolašvuoda guorahallat mánáidgárddi kulturgaskkusteaddji sajadaga servodagas
- máhttit ipmirdit, analyseret ja digaštallat váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin ja mánáidgárddi bargiiguin movt iešguđetlágan impulssat hábmejit mánáid árgabeaivvi
- máhttit guorahallat mainnalágiin iešguđetlágan kultuvrrat mánáidgárddis ja skuvllas bidjet eavttuid dárogielfága bargui

Árvvoštallan dárogielas

Norgga gielladilli eaktuda ahte ovdaskuvlaoahpaheaddjit máhttet goappaš dárogielhámiid.

Studeanttat galget geahččaluvvot sihke girjedárogielas ja ođđadárogielas.

Sáhtta beassat nuppi dain dárogielhámiin jus studeanttas lea sámeigiella, kveanagiella, dárogiel seavagiella dahje eará unnitlogugiella eatnigiellan ja geas ii leat árvosátni goappaš giellahámiin joatkkaskuvllas. Seamma gusto studeanttaide geat eai leat vázzán joatkkaskuvlla Norggas. Fága friddja beassan čállojuvvo oahpahusa loahpalaš duođaštussii.

3.10 Servodatoahppu

Ulbmilat ja earenoamášvuodat

Servodatfágas dutkat mánáidgárddi servodatásahussan. Mánnávuoda ja buresbirgejumistáhta ovdáneami historjjálaš perspektiiva lea guovddázis. Buorre servodatdieđalaš ipmárdus lea deatalaš sihke mánáidgárdebarggu ektui, ovttasbargoguimmiid ektui olggobealde mánáidgárddi ja maiddái dan ektui ahte bargat buori mánnávuoda ovddidemiin maiddái eará arenain.

Servodatfága bokte galget studeanttat oahppat analyseret mánáid bajásšaddandili servodatlaš oktavuodas, sii galget máhttit mánáidgárddi oaidnit servodatlaš perspektiivvas, ja sii galget háhkat gelbbolašvuoda dan profesjonealla ámmáhii mii ovdaskuvlaoahpaheaddjebargu lea.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Studeanttat galget

- dovdat áigequovdilis servodatdieđalaš doahpágiid, teoriiid ja perspektiivvaid
- diehtit ja dovdat áigequovdilis lágaid jávohisvuodageaskku ja persovdnasuodjalusa birra, eastadeaddji mánáidsuodjalusa juridihkalaš vuodu njuolggadusaid, vuoigatvuodaid mánáide geain leat earenoamáš dárbbut, ON riikkaidgaskasaš olmmošvuoigatvuodajulggastusaid ja ON mánáidkonvenšuvnna
- diehtit ja dovdat dálá servodaga bearaš- ja mánnávuodadili, ja maiddái historjjálaš ja mánggakultuvrralaš perspektiivvas
- dovdat organisašuvdnateoriija ja organisašuvdnakultuvrra ja mánáidgárddi sajádaga politihkalaš-hálddahaslaš vuogádagas
- dovdat ovdaskuvlaoahpaheaddji profeseunealla rolla mánáid bearrašiid ja mánáidgárddi eaiggáda ektui, ja ovttasbargoguimmiide olggobealde mánáidgárddi ja lagasbirrasis

Pedagogalaš bargu mánáiguin

Studeanttat galget

- máhttit plánat ja čadahit pedagogalaš bargguid servodatfágalaš fáttáin, heivehuvvon smávva mánáide mánáidgárddis ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohkás
- háhkat gelbbolašvuoda ovdaskuvlaoahpaheaddji iešguđetge jodiheadjebargguin
- máhttit ovttasbargat mánáidgárddi lagamus ovttasbargoguimmiiguin
- háhkat profeseunealla vuodu etáhtarastildeaddji fáttáin mánáidgárddis ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohkás

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- vuostáiváldit ja árvvus atnit iešguđetlágan duogážiid váhnemiid/ovddasteddjiid ja mánáid
- máhttit álggahit báikkálaš ovddidanbargguid ja organisašuvdnaovddideaddji bargguid mánáidgárddis
- guorahaladeaddjin ja dihtomielaččat gieđahallat sohkabealerohusaid, ovttađassásašvuoda, sosiála erohusaid ja buresbirgeaddjistáhta

- máhttit ehtalaččat guorahallat ja oaidnit iežas ámmátbarggu

3.11 Drama ja rytmihkka bealjehemiid váste

Ulbmilat ja earenoamášvuodát

Fága lea huksejuvvon drámáhtalaš ja rytmalaš bargo- ja ovdanbuktinvugiide mat gaskkustit ja čájehit miellalágiid, jurdagiid ja dovdduid olbmos - stoahkamis, meassus ja árgabeaivvis. Gulli olbmot leat daid doaimmaid čatnan musihkkii, lávlumii ja dánsemii. Musihkkavásáhusat main leat rytmat, nuohtat, čuojaheapmi ja lávlun ja guldaleapmi leat eanas leamaš čadnon auditiiva dovdanapparahtii.

Drámá ja rytmihkka bealjehemiid váste galgá váikkuhit dasa ahte bealjehis ja lossagulot studeanttat ožžot mánggabealat estehtalaš oahpahusa dan suorggis, ja fága galgá ráhkkanahttit studeanttaid bargat drámáin ja rytmihkain mánáidgárddis. Das deattuhuvvo studeanttaid illu hábmejeaddji návccaid geavaheamis ja fihtolaš doaimmain, seavagiela, stoahkama, lihkadeami ja dánsema bokte. Fága drámáoassi lea nannosit vuodustuvvon sihke pedagogalaš fágasuorgái ja teáhtera árbevieruide ja bargovugiide. Muitalanárbevierru dárogiel seavagielas movttiidahtta mánáid iežaset mitalusaid ja rollastohkosiid, ja danne lea dat árbevierru deatalaš oassi dan fágas.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Studeanttat galget

- diehtit ja dovdat rytmadoahpaga ja rytmačujuhusaid vai sáhttet bargat rytmain nu go dat boahtá ovdan lihkadeamis, stoahkamis ja dánsemis
- dovdat drámáhtalaš vuoddoosiid gaskaomiid ja välljemiid, ja dan máhtolašvuoda atnit ovtastaladettiin mánáiguin stoahkamis, improvisašuvnnas ja drámáhtalaš gaskkusteamis
- dovdat mánáid stoahkama deatalaš oassin mánáid iežaset kultuvrras
- dovdat teoriijaid fihtolaš seavagiela, hámi ja gaskaomiid oktavuodas
- máhttit čilget kulturdoahpaga ja movt dat čalmmustuvvo bealjehis olbmuid kultuvrras, gulli olbmuid kultuvrras ja amas kultuvrrain
- dovdat vuodđoskuvlla 1.- 4. luohkáid oahppoplána fágas, vai máhtta ráhkadit joatkevašvuoda gaskal boarráseamos ovdaskuvlamánáid drámá- ja rytmaoahppofálaldaga ja vuodđoskuvlla drámá- ja rytmihkkafága

Pedagogalaš bargu mánáiguin

Studeanttat galget

- máhttit heivehit buori movttiidahtti dilálašvuoda drámái ja rytmihkkii mánáidgárddis, luvven dihte mánáid hábmejeaddji návccaid dovdamuššii, oahppamii, vásáhussii ja oassálastimii
- máhttit heivehit estehtalaš vásáhusaid mánáidgárddis ja lagasbirrasis
- nagodit lámčit saji illui ja fihtolašvuhtii seavagiela, stoahkama, lihkadeami ja dánsema bokte
- ipmirdit ja diehtit mainnalágiin rytma ja drámá sáhtta atnit iežas hábmejeaddji barggus ja pedagogalaš barggus ovttas mánáidgárdemánáiguin ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohkás

- máhttit plánet, čadáhít ja árvvoštallat iešguđetlágan rytmaláš ja drámáhtalaš doaimmaid ja máhttit systemáhtalaččat geavahit dakkár bargguid mánáidgárddis

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- čájehit máhtu dihtomielalaččat guorahallat eará olbmuid dáiddalaš olggosbuktimiid rytmihka ja drámá siskkobealde, ja sáhttit neavvut dan fágasuorggis
- diehtit movt iešguđetlágan fihtolaš seavagiellageavaheapmi sáhtta addit movtta ja gálgga iežas ja earáid buvttadeapmái
- máhttit fágaid rastá bargat, ovdamearkka dihte ovttasráđiid dárogiel seavagielain, giela estehtalaš dimenšuvnna oktavuodas

3.12 Dárogiella bealjehemiid váste

Ulbmilat ja earenoamášvuodát

Bealjehis olbmot ellet guovtti kultuvrras, ja dárogielfága bealjehemiid váste lea dan guovtti kultuvrra čanastat. Giella lea jurddašeami, vásáhusa ja gulahallama vuodđu, ja dat lea vuodđo kulturoassi. Giela bokte ovdánit mánát oassálastin iešguđetlágan olmmošlaš oktavuodáide ja deaivedit olu ja máŋggalágan impulssaid. Ovdaskuvlaagis biddjo vuodđu máná iežas gillii, ja sii álget oahpásnuvvat kultuvrra iešguđetlágan giella- ja teakstahámiide.

Dárogiella bealjehemiid váste lea fága man ovddasvástádussan lea oahpahit giela, teavstta ja kultuvrra birra, mii heive go bargá bealjehis ja lossagulot mánáiguin mánáidgárddis ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohkás. Oahpahusas galget studeanttat oahppat láchčit dili nu ahte mánát šaddet doaibmi guovttegielagin ja guovttekultuvrralažžan. Fága galgá maid nannet studeanttaid iežaset guovttegielalaš máhtu ja guovttekultuvrralaš identitehta, ja sii galget oahppat árvvus atnit earáid kultuvrraid ja árvvuid. Vai bealjehis olbmot ožžot vejolašvuoda aktiivvalaččat oassálastit norgga servodahkii, de lea maid deatalaš ovddidit buori lohkan- ja čállinčehppodaga ja oahppat norgga kultuvrra ja servodateallima birra.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Studeanttat galget

- máhttit čilget makkár earenoamáš gielalaš hástalusat leat čadnon bealjehis mánáid doahpágiid ja sátneriggodaga ovddideapmái ja muđui mánáid giellaovddideapmái
- diehtit mainnalágiin giella lea huksejuvvon ja movt dat adno iešguđetlágan dilálašvuodain, vai sii máhttet analyseret giela ja giellageavaheami, njálmmálaččat ja čálalaččat
- dovdat vuodđo lohkan- ja čállinoahpahusa, ja dan lagas oktavuoda dárogiel seavagiellafágii, ja sii galget háhkat alcceseaset čehppodaga dárogiel čállingiela ovdanbuktimii ja gaskkusteapmái
- dovdat teavsttaid mánáidgirjjálašvuodas, govvgirjjiin ja eará mediateavsttain dálá ja ovddeš mánáidkultuvrras, vai dat maid bohtá ovdan bealjehis mánáide
- diehtit mainnalágiin giella lea kultuvrra ja identitehta guoddi ja gaskkusteadđji, dego báikkálaš ja nášunála kulturárbi sihke gulli ja bealjehis mánáid kultuvrras

Pedagogalaš bargu mánáiguin

Studeanttat galget

- máhttit heivehit dili nu ahte mánát šaddet doaibmi guovttegielagin ja guovttekultuvrralažžan
- máhttit plánet, čadahit ja árvvoštallat giellastimulerema, giellaoahpahusa ja kulturgaskkusteami gustojeaddji lágaid ja njuolggadusaid vuodul
- máhttit heivehit giellastimulerejeaddji ja dihtomielalašvuoda ovddideaddji stoahkama ja beaivválaš doaimmaid dárogiel seavagillii ja dárogillii ja movttiidahttit mánáid ráhkadit iežaset čállošiid
- váikkuhit dasa ahte mánáidgárdi šaddá ilu ja movttiidahttima arenan, buori kulturgaskkusteami bokte

- sáhttit atnit drámáhtalaš ovdanbuktinvugiid ja metodaidd drama- ja rytmihkkafágas bealjeheamiid váste, vugiid mat heivejit go galgá ráhkadit, dulkot ja muitalit čállošiid ovttas smávva mánáiguin
- máhttit stimuleret mánáid visuála mediaid geavaheamis mánáidgárddis

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- máhttit árvvoštallat ja neavvut movt atnit čállošiid mánáidgirjjálašvuodas, govvgirjjiin ja eará mánáidkultuvrralaš mediačállošiid, ja iešgudetlágan pedagogaš ávdnasiid ja iešgudetlágan bargovugiid geavaheamis
- máhttit árvvoštallat ja atnit iešgudetlágan muitalan- ja čájehanvugiid sihke dárogillii ja dárogiel seavagillii, lasihan dihte iežas giella- ja teakstabelbbolašvuoda
- máhttit atnit dárogiela čálalaččat mánáidgárddis, buoridan dihte iežas ja ovttasbargoguimmiid giella- ja teakstabelbbolašvuoda
- čájehit dáhtu dihtomielalaš guorahallamii movt geavahit bealjeheamis olbmuid dárogielfága ovttas oahpahusa eará fágaiguin

3.13 Dárogiel seavagiella

Ulbmilat ja earenoamášvuodat

Dárogiel seavagiella lea visuála giella, mas gulahallan dáhpáhuvvá oainnu bokte, dan sadjái go hupmangiella doaimmahuvvo gulu bokte. Seavagielas lea sierra struktuvra ja lea dat giella mainna bealjehis olbmot gulahallet gaskaneaset. Bealjehis olbmot gullet gielalaš unnitálbmogii ja danne sáhtá sin buohtastahttit eará gielalaš unnitálbmogiiguin.

Dárogiel seavagiella galgá ovddidit mánggakultuvrralaš ipmárdusa ja geavaheami, ja váikkuhit dasa ahte bealjehis ja lossagulot olbmot šaddet doaibmi guovttegielagin ja guovttekultuvrralažžan. Dárogiel seavagiella ja dárogiel hupmangiella ja čállingiella galget ovttas addit mánáide vejolašvuoda kognitiiva, sosiála ja dovdatlaš ovdáneapmái juohkehačča eavttuid ja návccaid vuodul, vai sáhttet aktiivvalaččat oassálastit norgga stuoraservodahkii ja seammás oažžut vejolašvuoda ovddidit sin kultuvrralaš earenoamášvuoda. Go dárogiel seavagielas lea oanehis árbevierru alit oahpus, galgá oahpahuš addit saji geahččaladdamii ja didošteapmái.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Studeanttat galget

- diehtit man deatalaš bealjehis ja lossagulot mánáid stoahkan ja sosiála ovtastallan lea giela, jurddašeami ja oahppama ovddideapmái
- dovdat dárogiel seavagiela struktuvrra ja huksejumi, ja máhttit atnit seavagiela gulahallamis earáiguin
- máhttit analyseret, dulkot ja muitalit iešguđetge šángraid seavagielteavsttaid, sihke estehtalaš, ehtalaš, historjjálaš ja didáktalaš fáttmmasteaddji dimenšuvnnaid
- diehtit mainnalágiin bealjehis ja lossagulot mánáid giella- ja doabaovdáneapmi dáhpáhuvva
- dovdat mánggagielalášvuoda ja mánggakultuvrralaš servodaga teorijaid
- dovdat bealjehis olbmuid kultuvrra ja historjjá, nu ahte iežas ja earáid kultuvra, ja iežas ja earáid árvvut nannejuvvojit

Pedagogalaš bargu mánáidgárddis

Studeanttat galget

- máhttit heivehit dili nu ahte mánát besset didoštít ja dutkat giela ja stoahkat dainna, ja ovddidit buori metagiela, juohke máná dárbbu ja eavttuid mielde
- máhttit bargat vuoddo doabaoahpahušain, ovttasráđiid eará fágaosiiguin
- máhttit láchit dili mánggabealat ja didošteaddji ságastallamiidda fáttáid birra main mánát beroštít ja mat guoskkahit sin árgabeaivvi
- sáhttit ráhkadit buriid, oktiigullelaš ovdanbuktimiid molsašuddi njálmmálaš ja mediaguoski gulahallamis
- máhttit doarjut ja ovddidit juohke máná guovttegielalaš dahje mánggagielaláš ovddideami

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- máhttit ovttasbargat váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin ja mánáidgárddi bargiiguin dan birra movt mánáidgárddi sáhtta addit oahpahusa dárogiel seavagielas ja mánáidgárddi rámmaplána ulbmiliid mielde
- čájehit movt sáhttet árvoštallat fága oahpponeavvuid mánáidgárddi ja skuvlla gustojeaddji plánaid vuodul, ja čilget dan bargiide
- oahppat dárogiel seavagiela metodaid, oahpponeavvuid ja iešgudetlágan IKT-geavaheami geahččaladdamiin oahpahusas

3.14 Duodji

Ulbmilat ja earenoamášvuodat

Duodji lea dakkár fága main studeanttain sáhtta leat iešguđetlágan dássi go álget, earret eará vuolgá maid das lea go sis leamaš duodji fágan joatkkaskuvllas. Oahpahus ferte lágíduvvot nu ahte studeanttat ožžot fágalaš gelbbolašvuoda bargat dainna mánáidgárddis.

Mánáidgárddi doaibma lea čadnon jagi áigodagaide ja fáttáide, ja dat berre čalmmustuvvot allaskuvlla duodjeoahpahas. Deatlaš oassi oahpahas lea oahpahit movt mánát sáhttet oahpasnuvvat ávdnasiidda stoahkama bokte. Fágalaš čehppodat ja máhttu ja didáktalaš guorahallan lea guovddážis fágas. Studeanttaid láddan ja heiveheapmi duoji oktavuodas galgá čalmmustuvvot sin duddjomis ja didáktalaš guorahallamiin. Stuora oassi ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpus galgá deattuhit mánáid ovdanbuktinhámiid, ovdáneami ja identitehta ja kulturipmárdusa nannema. Duodji ja duddjon leat deatlaš reaidduid studeanttaid oahppamii, vásáhusaide, guorahallamiidda, ovdáneapmái ja gulahallamii. Duddjon galgá leat vuodđun studeanttaid ipmárdussii ja vásáhussii ja galgá danne leat stuorimus oassin oahpahas.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš čehppodat

Studeanttat galget

- dovdat fága ulbmiliid, sisdoalu, historjjá ja ákkasteami
- máhttit ávnnastit, čohkket ávdnasiid ja bargat daiguin
- máhttit vuodđo duodjeteknikkaid ja máhttit atnit heivvolaš reaidduid
- máhttit árvoštallat lagasbirrasa luonduávdnasiid geavahanárvvu ja máhttit atnit daid ávdnasiid
- máhttit duodjeterminologijja ja dainna máhttit čilget ávdnasiid ja bargoproseassaid
- máhttit atnit IKT reaidun ja gaskaoapmin duddjomis

Pedagogalaš bargu mánáiguin

Studeanttat galget

- máhttit heivehit duodječehppodagaset mánáidgárddi fáttáide, jagi áigodagaide ja mánáid ovdánandássái
- máhttit stimuleret ja stoahkama bokte neavvut mánáid sin fihtolaš duodjeovdáneamis
- máhttit duodjeboroštumi boktit, nannen dihte mánáid persovnnalaš ja sámi identitehta
- máhttit plánet ja čađahit hutkkálaš duodjeduoimmaid

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- máhttit duoji čatnat earret eará sámegillii, juoigamii, muitalusaid muitaleapmái, lávlumii, drámái ja lundui
- máhttit duoji atnit persovnnalaš ja kollektiiva gulahallangaskaoapmin
- máhttit gaskustit fága mielbargiide, vai fága sáhtta šaddat oassin fágaid rasttildeaddji ja mánggafáгат fáddábargguide ja proševttaide
- sáhttit duodáštít iežas hábmejeaddji proseassa

- máhttit árvvoštallat ja gaskkustit oktiigullevažvuođa teoriijaoahpahusa ja geavatláš oahpahusa ja iežas oahppama ja mánáid duodjeovdáneami gaskkas

3.15 Sámeigiella

Ulbmilat ja earenoamášvuodát

Norggas leat golbma sámeigieljoavkku: oarjelsámeigiella, julevsámeigiella ja davvisámeigiella. Sámeigiella gielladilli lea earalágan go dárogieđa dilli, sihke skuvlafágan ja giella servodatlaš sajjádaga dáfus. Giellajoavkkuin leat stuora erohusat, ja maiddáid daid iešguđetge giellaguovlluin leat mearkkašahtti stuora variašuvnnat. Dan ferte vuhtii váldit buot dásiin. Gielladilálašvuotta lea earenoamáš stuora hástalus guovlluin gos áittobálliid lea sámeigiella skuvlafágan šaddan, ja gos giella unnán adno almmolaš oktavuodáin earret go skuvllas ja mánáidgárddis.

Sámeigiella lea ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpus organiserejuvvon sihke eatnigielfágan ja amasgiellan. Oahpahusa váldoulbmilin lea ráhkkanahhtit studeanttaid bargat oahpaheaddjin sámeigielas ja sámeigillii mánáidgárddis ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohkás, gustojeaddji oahppoplánaid ja rámmaplánaid vuodul. Oahpaheaddjeoahpahas galget studeanttat nannet sin iežasat giellačehppodaga sihke geavatlaččat ja teorehtalaččat. Buot dan vuodđun lea ahte sámeigiella lea sihke identitehtafága, vásihanfága, láddanfága, kulturfága, čehppodafága, reaidofága ja gulahallanfága. Studeanttat galget oahppat ja hájjanit bargat sámeigielain mánáidgárddis ja smávvaskuvlla álgooahpahas. Oahpahas galgá movttiidahtit hutkáivuoda, ja studeanttat galget deaividit sihke fágalaš ja eará hástalusaid mat sáhttet bohciidit sámeigiella geavaheamis mánáidgárddis ja vuodđoskuvlla vuosttaš jagi oahpahas sámeigielas ja sámeigillii.

Ulbmilsuorggit

Bargu joksat ulbmiliid galgá sihkarastit lonohallama gaskal teorehtalaš máhtu, bargohárjehallanvásáhusaid, studeantta iežas barggu, fágalaš bargguid ja didáktalaš guorahallama.

Fágalaš gelbbolašvuotta

Studeanttat galget

- máhttit atnit sámeigiella njálmmálaš ja čálalaš gulahallangiellan buot mánáidgárddi doaimmain ja oahpahasgiellan buot mánáidgárddi ja vuodđoskuvlla vuosttaš luohkás fágain, ja leat buorit ovdagovvan njálmmálaš giellageavaheamis ja sámeigiella čállingiella aktiivvalaš geavaheamis
- máhttit čilget hupmangiella ja čállingiella váldoosiid
- háhkat systemáhtalaš čehppodaga sámeigiella ja giella formála beliin jietnadat-, sátne- ja cealkkadásis ja máhttit árvvoštallat čálloosiid
- dovdat iešguđetlágan málliid ja šángraid sámi girjjálašvuodas, vai sáhttet árvvoštallat, válljet ja atnit girjjálašvuoda ja vuogas čálloosiid mánáidgárddis ja vuodđoskuvlla smávvaskuvladásis ja máhttit čilget girjjálašvuoda váldoosiid
- dovdat giellaoahppanmetodaidda mánáid giellaovdáneami váldolinjáid ektui
- dovdat álgo lohkan- ja čállinoahpahusa
- dovdat dutkan- ja ovddidanbarggu, earenoamážit oahpponeavvuid ráhkadeami
- máhttit sámi giellahistorjjá váldoosiid, vai dovdet giellalaš variašuvnnaid duogáža, ovddidit giellalaš dohkkeheami ja ohppet árvvus atnit giella kulturárbin

Pedagogalaš bargu mánáiguin

Studeanttat galget

- máhttit plánet, heivehit, čadahit ja árvvoštallat giellaoahpahusa ja fáddávuodustuvvon barggu ja oahpahusa fágadidáktalaš analysa vuodul

- máhttit gaskkustit oahpahusa ja váikkuhit sámegeiela gielalaš statusii ja sajádahkii servodagas iešguđetge servodatsurggiin ja dovdat máŋggagielalašvuoda iešguđetge beliid

Ovttasbargu ja guorahallan

Studeanttat galget

- máhttit árvvoštallat iežaset ovdáneami fágas
- máhttit árvvoštallat ja gaskkustit fága ulbmiliid, báikkálaš eavttuid ja vuogas bargovugiid oktiigullelašvuoda
- máhttit atnit iešguđetlágan fágalaš ovdanbuktinvugiid ja atnit ja kritihkalaččat árvvoštallat diehtujuohkin- ja gulahallanteknologiija

OVDASKUVLAOAHPAHEADDJEOAHPU RÁMMAPLÁNA NJUOLGGADUSAT

Oahpahus- ja dutkandepartemeantta mearridan njuolggadusat cuoŋománu 3. beaivvi 2003 láhkavuoduin universitehtaid ja allaskuvllaid lágain miessemánu 12. beaivvi 1995 nr. 22 § 46 nr. 4.

§ 1 Organiseren ja sisdoallu

Ovdaskuvlaoahpahus lea golmmajagi oahpahus (180 oahppočuoggá). Oahpahas lea 150 oahppočuoggá stuoru bákkolaš oassi ja 30 čuoggá stuoru välljenmuni oassi.

Oahpahusa bákkolaš oasis leat	
pedagogihkka	45 lohkančuoggá
fágalaš-pedagogalaš lohkanfágat:	105 lohkančuoggá
drámá	10-15 lohkančuoggá
duodji	10-15 lohkančuoggá
lášmmohallan	10-15 lohkančuoggá
risttalašvuhta, osku ja eallinoaidnu	10-15 lohkančuoggá
matematihkka	10-15 lohkančuoggá
luonddu- ja birasfága	10-15 lohkančuoggá
dárogiella	15 lohkančuoggá
servodatoahppu	10-15 lohkančuoggá

Bargohárjehallan mii bistá 20 bargovahkku lea integrerejuvvon lohkanovttadagaide.

Lohkanovttadagaid välljenvejolašvuoda oassi lea

Čiekŋudanovttadat	30 lohkančuoggá
-------------------	-----------------

Oahpahus addá vuodu namahussii bachelor-ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahppu

Dasa lassin sáhtá ásaš fállat linjájuhkkojuvvon ovdaskuvlaoahpahusa, man čiekŋudeami sáhtá lasihit go rievdata ja oktiičaská dahje eret vällje muhtun fágaid fágalaš-pedagogalaš oahpahasas. Juohke ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpus galgá leat pedagogihkka, dárogiella, matematihkka, risttalašvuhta, osku ja eallinoaidnu ja unnimustá okta praktihkalaš dahje estehtalaš fága viidodagain mii unnimustá vástida váldomodealla.

§ 2 Fágaplána mearrideapmi

Allaskuvlla stivra mearrida ja bidjá fágaplánii fágalaš sisdoalu, bargohárjehallanoahpu, organiserema, bargovugiid ja árvvoštallanortnegiid dáfus mat eai leat rámmaplánas.

§ 3 Bargohárjehallanoahppu

a) Oahpahasas galgá leat 20 vahkosaš bargohárjehallanoahppu mii lea integrerejuvvon daid iešgudetge oahpahasovttadagaide. Allaskuvla mearrida bargohárjehallanáigodagaid guhkkodaga.

b) Studeanttat galget oažžut formála árvvoštallama juohke bargohárjehallanáigodaga mañnel árvosániin dohkkehuvvon/ii dohkkehuvvon. Jus studeantta bargohárjehallanáigodat ii

dohkkehuvvo, sáhtta dat dihto áigodat čađahuvvot dušše okte vel. Maŋnel loahpahuvvon bargohárjehallama addo loahpalaš árvoštallan árvosániin dohkkehuvvon/ii dohkkehuvvon.

§ 4 Dohkálašvuoda árvoštallan

Allaskuvla galgá árvoštallat lea go studeanta dohkálaš oahpaheaddjeámmáhi, gč. Universitehta- ja allaskuvlalága § 42, b ja departemeanta mearridan njuolggadusaid.

§ 5 Eksámennjuolggadusat

Eksámen organiserejuvvo ja čađahuvvo dan eksámennjuolggadusa vuodul maid allaskuvla lea mearridan. Dárogiefágas galgá studeanta geahččaluvvot goappaš giellahámiin.

§ 6 Duodaštus

Addo duodaštus bachelor-ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahppu. Duodaštus galgá čájehit buot fágaid mat oahpahas leat leamaš. Das galgá leat árvosátni pedagogihkas, čiekŋudanovttadagas ja unnimustá 4 árvosáni fágain dahje fágakombinašuvnnain fágalaš-pedagogalaš oahpahas, lassin dohkkehuvvon bargohárjehallami.

§ 7 Beassan eksámenis dahje geahččaleamis

Eksámen dahje geahččaleapmi mii ii leat ovdaskuvlaoahpahas rámmaplánas, sáhtta addit vuodu beassami, geahča § 49 universitehta- ja allaskuvlalágas. Oahpahas mii galgá addit vuodu beassat bákkolaš oasis, ferte sisttisoallat seamma válдоosiid go mat rámmaplánas leat vástideaddji oahpahasovttadagas ovdaskuvlaoahpaheaddjeoahpus, maddái bargohárjehallama ja fágadidaktihka smávva mánáide. Jus ovddeš oahpahas ii leat didaktihkka, sáhtta ásaš luoitit dainna eavttuin ahte studeanta duodašta didáktalaš máhtu fágas. Oahpahas mii galgá vástidit beassama válljenmuni oasis, ferte heivet mánáidgárdebargui.

Sáhtta beassat nuppi dárogiehlámis jus studeanttas lea sáme giella, kveanagiella, dárogiehl seavagiella dahje eará unnitlogugiella eatnigiellan ja geas ii leat árvoštallan goappaš giellahámiin joatkkaskuvllas. Seamma gusto studeanttaide geat eai leat vázzán joatkkaskuvlla Norggas. Fága friddja beassan čállojuvvo oahpahas loahpalaš duodaštussii.

§ 8 Gustogohtin ja njuolggadusat ovdal gustogohtima

Dát njuolggadus gusto 01.08.03 rájes. Studeanttaide geat álge oahpahussii ovdal 2003 čavčča, gusto ovdalaš rámmaplána gullevaš njuolggadusaiguin.